

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра української мови та прикладної лінгвістики

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ У ЗАГОЛОВКАХ НОВИННИХ ТЕКСТІВ

Кваліфікаційна робота

освітнього ступеня «бакалавр»

студентки IV курсу

галузі знань 03 «Гуманітарні науки»,

спеціальності 035 «Філологія»,

спеціалізації 035.01 «Українська мова та

література», ОПП «Українська і англійська

мови: переклад та редагування»

Тетяни Олександрівни ШЕВЧЕНКО

Науковий керівник:

к. філол. н., доцент кафедри

української мови та прикладної лінгвістики

Оксана МАЦЬКО

«Допущено до захисту»

Протокол засідання

кафедри української мови та прикладної лінгвістики

№ 16 від 11 червня 2025 року

завідувач кафедри

к. філол. н., доц. **Сергій РІЗНИК**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ФРАЗЕОЛОГІЯ ЯК ОБ’ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО МОВОЗНАВСТВА.....	6
1.1. Поняття фразеологічної одиниці	6
1.2. Підходи дослідників до класифікації фразеологізмів	11
1.3. Джерела утворення фразеологізмів.....	16
РОЗДІЛ 2. РОЛЬ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ЗАГОЛОВКАХ НОВИНИХ МЕДІА (НА ПРИКЛАДІ МЕДІА «СУСПІЛЬНЕ. НОВИНИ»).....	24
2.1. Особливості використання фразем із ключовими словами- соматизмами у заголовках ЗМІ	24
2.2. Стилiстичне використання фразеологічних одиниць із зоонiмами, рослинними компонентами та продуктами харчування.....	32
2.3. Фразеологізми із бiблiйними компонентами, прислiвниками та прикметниками у заголовках медiа «Суспiльне. Новини»	36
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	45
ДОДАТОК	51

ВСТУП

Останнім часом фразеологія стала однією з найпривабливіших тем для українських мовознавців. Попри те, що ця лінгвістична дисципліна відносно молода, її основні поняття, коло досліджуваних питань та об'єкт вивчення ще не мають остаточно усталених меж.

Фразеологізми – це не тільки мовні одиниці, а й важливі носії культурної пам'яті, що відображають традиції, звичаї, цінності та історію народу. Завдяки фразеології можна глибше пізнати суспільне життя минулих епох, адже через мову передаються особливості культури, специфіка естетичних уявлень українців і навіть спосіб мислення людей.

Актуальність досліджуваної теми. Особливої уваги заслуговує використання фразеологічних одиниць у заголовках новинних текстів та пояснюється низкою чинників. По-перше, сучасний інформаційний простір характеризується високим рівнем конкуренції за увагу аудиторії, що зумовлює необхідність використання лексичних засобів, здатних забезпечити швидке й ефективно сприйняття змісту повідомлення. Фразеологічні одиниці, завдяки своїй семантичній цілісності та образності, виконують цю функцію, сприяючи більш глибокому розумінню контексту новини.

По-друге, заголовки новин є не лише нейтральним засобом передачі інформації, а й потужним комунікативним інструментом, що впливає на суспільну свідомість. Використання фразеологізмів у заголовках дозволяє реалізувати механізми оцінності, експресивності та впливу, що особливо важливо в умовах динамічного розвитку інформаційного простору та активного формування громадської думки через ЗМІ.

Розробка й обґрунтування теоретичних основ фразеології тісно пов'язані з іменами таких дослідників, як О. Арделян [2–3], Я. Баран [4], Л. Власенко [10], М. Вергалюк [8-9], І. Дубровська [15], О. Залужна [17], О. Селіванова [32], О. Мороз [28] тощо.

Об'єкт дослідження – фразеологізми української мови.

Предмет дослідження – фразеологічні одиниці в сучасному українському медійному дискурсі, а саме у заголовках новинних текстів.

Мета роботи полягає у комплексному аналізі функціонування фразеологічних одиниць у заголовках новинних текстів медіа.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

1. Охарактеризувати поняття фразеологічної одиниці, її основні ознаки;
2. Розглянути основні підходи до класифікації фразеологізмів у сучасному мовознавстві.

3. Визначити джерела утворення фразеологічних одиниць і з'ясувати специфіку їхнього розвитку в українській мові.

4. Проаналізувати особливості використання фразеологізмів із соматичними компонентами у заголовках новинних текстів.

5. Дослідити стилістичні функції фразеологізмів із зоонімами, рослинними компонентами та назвами продуктів харчування в заголовках медіа.

6. Визначити роль фразеологічних одиниць із біблійними компонентами, прислівниками та прикметниками у заголовках новин.

Джерельна база. Для аналізу обрано медіа «Суспільне. Новини» за 2024 рік. Було виявлено 152 приклади використання фразеологізмів у заголовках цього ЗМІ.

Методи дослідження. З огляду на специфіку теми та окреслені завдання, у дослідженні застосовано кілька взаємодоповнювальних методів. Основними стали метод аналізу та описовий метод, які дали змогу ґрунтовно розглянути особливості досліджуваного явища. Метод систематизації та класифікації сприяв упорядкуванню й структуруванню наукових підходів до вивчення фразеології, дозволивши чітко визначити погляди дослідників на окреслену проблему. Додатково використано метод лінгвістичного аналізу, що дав змогу встановити структурні та семантичні особливості фразеологічних одиниць у заголовках новинних матеріалів.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що здійснено комплексний аналіз функціонування фразеологізмів у заголовках новинних текстів медіа «Суспільне. Новини». Досліджено особливості використання фразеологічних одиниць різних тематичних груп (із соматичними, біблійними, зоонімічними, рослинними компонентами, а також із прислівниками та прикметниками) та їхню роль у формуванні комунікативного впливу на аудиторію. Виявлено стилістичні прийоми, що застосовуються у створенні новинних заголовків із фразеологізмами, визначено їхню функцію.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження можуть бути використані у різних сферах мовознавства, журналістики та медіакомунікації. Зокрема, вони є цінними для подальшого наукового вивчення функціонування фразеологізмів у публіцистичному дискурсі, розробки методичних рекомендацій щодо їхнього використання в мас-медіа. Отримані дані можуть бути застосовані у написанні курсових, дипломних і наукових робіт із фразеології, стилістики, медіамовознавства, соціолінгвістики. Також матеріали роботи можуть бути використані у навчальному процесі вищих навчальних закладів для викладання курсів з української мови, стилістики, теорії комунікації та журналістської майстерності.

Обсяг і структура дослідження. Робота складається зі вступу, двох розділів основної частини, висновків, списку використаної літератури (51 позиція). Загальний обсяг роботи становить 62 сторінок, основний текст поданий на 45 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ФРАЗЕОЛОГІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО МОВОЗНАВСТВА

1.1. Поняття фразеологічної одиниці

Образні засоби мови, до яких належать і фразеологізми, передаючи уявлення людини про світ довкола у творчо переосмисленій формі, визначають риси національного обличчя самої мови. Фразеологізми акумулюють соціально-історичну, інтелектуальну та емоційну інформацію конкретно національного характеру та передають народний досвід, заснований на багатовікових спостереженнях.

Фразеологія як лінгвістична дисципліна є відносно молодого галуззю науки, що зумовлює наявність різних підходів до визначення її предмета та обсягу. Як зазначає Л. Устенко [44], серед мовознавців досі існують розбіжності щодо сутності фразеології, її меж і ключових характеристик. Визначення поняття фразеологічної одиниці, її диференційних ознак є основою для подальшого дослідження цього мовного рівня та його окремих аспектів.

Концепція фразеології як окремого розділу мовознавства була обґрунтована ще у 1920-х роках ХХ століття. Дослідники передбачали, що з часом вона займе чітко визначене місце поряд із фонетикою, морфологією та іншими розділами лінгвістики, сприяючи систематичному вивченню різноманітних мовних явищ [12, с. 14].

Термін *фразеологія* походить від грецьких слів *phrases* (зворот, вислів) та *logos* (поняття, вчення, слово) й використовується в сучасному мовознавстві у трьох основних значеннях:

1. як розділ лінгвістики, що досліджує фразеологічну систему мови з погляду її сучасного функціонування та історичного розвитку;
2. як сукупність мовних засобів, характерних для певної соціальної групи, окремого автора, літературного напрямку, діалекту чи групи говорів;
3. як корпус фразеологічних одиниць певної мови [43, с. 612].

Фразеологія як розділ мовознавства вивчає стійкі словосполучення, що складаються з двох і більше компонентів, характеризуються семантичною цілісністю та відтворюються в мовленні як готові мовні одиниці. Основними завданнями фразеології є аналіз специфічних особливостей фразеологічних одиниць, дослідження механізмів формування їхньої значеннєвої єдності, а також виявлення чинників, що зумовлюють процес фразеологізації.

У межах фразеології розглядають взаємозв'язки фразеологічних зворотів з іншими мовними структурами, зокрема словами, словосполученнями та реченнями. Окрему увагу приділяють вивченню історико-етимологічних основ фразеологічних одиниць, внутрішня форма яких утрачена. Важливим напрямом є також дослідження закономірностей розвитку фразеологічного складу мови та розроблення наукових засад систематизації фразеологічних одиниць у загальномовних і спеціалізованих фразеологічних словниках [16, с. 334].

Існують різні погляди на сутність фразеологізмів. Найбільш доцільним нам видається визначення, наведене О. Селівановою: це «стійкі, зв'язані єдністю змісту, постійно відтворювані в мовленні словосполуки або висловлення, які ґрунтуються на стереотипах етносвідомості, є репрезентантами культури народу й характеризуються образністю й експресивністю» [32, с. 641].

У сучасному мовознавстві сформувалися два протилежні підходи до визначення обсягу поняття *фразеологія* в контексті її співвідношення із сукупністю мовних одиниць: широке та вузьке трактування.

Прихильники широкого підходу включають до фразеологічного фонду мови не лише фразеологізми у традиційному розумінні, а й інші стійкі мовні конструкції. Зокрема, українська дослідниця Л. Скрипник відносить до фразеології прислів'я, приказки, лексичні ідіоми, сталі формули вітань, традиційні вислови запрошення, побажання, прокльони та інші мовні утворення, що функціонують як цілісні комунікативні одиниці [32].

На противагу цьому О. Селіванова обґрунтовує необхідність виокремлення паремій, загадок та інших стійких висловлювань у сферу фольклористики. Вона наголошує на їхній специфічній культурній маркованості та здатності

транслювати етнічні стереотипи. Такий підхід дозволяє зберегти чіткі межі між фразеологією та суміжними явищами [32, с. 645].

Подібної думки дотримуються укладачі академічного «Словника фразеологізмів української мови». Учені пропонують детальну класифікацію мовних конструкцій, які не належать до фразеологічного фонду через відсутність метафоричності, стійкої семантичної цілісності або образності. Розглянемо їх детальніше. Мовні конструкції, які не потрапляють до фразеологічного фонду, включають сталі словосполучення з прямим значенням компонентів. Вони не мають метафоричного або метонімічного переосмислення (наприклад, «наживати ворогів» чи «не час»). Подібні одиниці залишаються у межах звичайної синтаксичної структури.

2 Прислів'я становлять ще одну групу висловів, які не визнаються фразеологізмами. Вони функціонують як окремі узагальнені судження, що передають життєву мудрість чи практичні настанови, наприклад: «дарованому коневі зубів не лічать» або «знає кіт, чиє сало з'їв». Попри значний ступінь стійкості та культурну маркованість, прислів'я не розглядаються як фразеологічні одиниці через свою текстову самостійність і дидактичну функцію;

3) Приказки, хоч і мають спільні риси із фразеологізмами, також залишаються поза межами цього розділу лінгвістики. Їх зміст зазвичай не передбачає прямої оцінки ситуації, проте вони виражають певні культурно марковані ідеї через усталені формули, як-от «мова – не полова» або «не ти перший – не ти останній»;

4) Усталені порівняння, наприклад «кремезний як дуб» чи «червоний як рак», ґрунтуються на стереотипних асоціаціях, проте зберігають пряме значення обох компонентів і не утворюють семантичного ядра, властивого фразеологізмам;

5) Крилаті вислови, такі як «усе тече, все змінюється» або «бути чи не бути», мають чітке історико-культурне походження і високий рівень цитованості. Попри це, вони залишаються за межами фразеології.

б) перифрастичні звороти, які змінюють слова в описовій формі, напр.: «виявляти піклування» = «піклуватися»; «надавати допомогу = допомагати»; «покладати надію» = «надіятися», адже передбачають лише описове переформулювання базових понять без створення нової образності;

7) Складені терміни, напр.: «лінгвістична географія»; «електрична дуга»; «цукровий діабет»;

8) Не менш важливими для аналізу є нефразеологізовані тавтологічні словосполучення на кшталт «ридма ридати» або «дурень дурнем», у яких відсутнє метафоричне навантаження.

9) Словосполучення з частково обмеженою семантикою, як «вовчий апетит» чи «гусяча шкіра», демонструють певний ступінь образності, проте не досягають рівня семантичної злитності, характерного для фразеологізмів.

10) Складені прийменники або сполучники, напр.: «відповідно до»; «з того часу», як; через те, що;

11) Дієслівно-іменні конструкції, наприклад «впадати в гнів» або «доводити до розпачу», мають перифрастичний характер, однак їх значення залишається прозорим і не створює нової образної семантики [37, с. 4–5].

Підсумуємо основні ознаки фразеологічних одиниць. Фразеологічні одиниці є сталими конструкціями в мові, які відрізняються від звичайних слів і висловлюють цілісне лексичне значення. Вони використовуються в мовленні як усталені мовні звороти, що не створюються людиною безпосередньо у процесі мовлення; вони відтворюються в міру потреби спілкування. Фразеологізми втрачають індивідуальне значення компонентів і виражають одне специфічне лексичне значення. Фразеологічні одиниці у складі речення здебільшого виконують функцію головного члена, найчастіше – присудка або обставини, що сприяє виразному стилістичному забарвленню тексту. Вони можуть позитивно або негативно характеризувати особу, предмет, дію чи явище, надаючи висловленню додаткової експресивності. Окрім того, фразеологізми здатні формувати синонімічні та антонімічні ряди, що розширює виражальні можливості мови та збагачує мовлення.

Завдяки фразеології мова набуває естетичної виразності. Фразеологізми можуть бути барвистими та образними, надаючи мовленню емоційну забарвленість і виразність; вони допомагають зробити мову більш виразною і живою, додаючи тексту артистичності та індивідуальності. Таким чином, фразеологія відіграє важливу роль у формуванні мовної культури та спадщини народу, а також у збереженні й передачі його цінностей і традицій.

Тому розуміємо, що фразеологічні одиниці виконують різноманітні функції у мовленні, враховуючи їхній потенціал і значення в конкретному комунікативному контексті. Великий спектр цих функцій доцільно розглянути за класифікацією, запропонованою кандидатом філологічних наук Г. Ситаром:

1. Експресивна функція виражає суб'єктивне ставлення мовця до повідомлення або учасників спілкування.
2. Фатична функція може встановлювати, підтримувати або завершувати мовний контакт.
3. Коректувальна функція використовується для заперечення думки співрозмовника.
4. Аргументативна функція включає фразеологізми в обговореннях для підтвердження правильності думки мовця.
5. Маніпулятивна функція може використовуватися для заплутування, обману або впливу на співрозмовника.
6. Генералізаційна функція властива сентенціям та афоризмам, що виражають загальновідому істину.
7. Ігрова функція включає в себе гру слів та словесні жарти.
8. Декоративна функція полягає у «прикрашанні» мовлення за допомогою введення фразеологічних одиниць³³ [34, с. 22].

Окремо треба говорити про те, що однією з визначальних характеристик фразеологізмів є здатність відображати діяльнісний образ світу. Національно-культурна своєрідність фразеологізмів ґрунтується на закріплених у свідомості спільноти уявленнях про еталони та стереотипи, які склалися історично. Дослідниця І. Лакомська звертає увагу на зв'язок фразеологізмів із традиціями та

духовним досвідом народу, що визначає їх культурну маркованість [23, с. 46]. Семантична структура фразеологічних конструкцій також зазнає трансформацій, оскільки, як зазначає Т. Шевченко, лексеми, які входять до фразеологізмів, змінюють своє значення на категоріальному, субкатегоріальному та індивідуальному рівнях [49, с. 72].

Оцінна функція фразеологізмів також відіграє важливу роль у процесі комунікації, оскільки вони дозволяють мовцеві висловлювати суб'єктивне ставлення до описуваних явищ. О. Мерзлікіна підкреслює, що фразеологізми формують у реципієнта відповідне ставлення до художнього тексту, сприяючи позитивній чи негативній оцінці описуваних подій і явищ [26, с. 5]. Важливою складовою оцінної функції є її емотивний вимір, що, на думку Т. Шевченко, безпосередньо пов'язаний із внутрішньою формою фразеологічної одиниці. Як результат, внутрішня структура фразеологізму активізує типові асоціації, які несуть усталену культурну оцінку, сформовану попередніми поколіннями [26, с. 72].

Фразеологічні конструкції можуть також слугувати індикаторами авторського стилю. Взаємозв'язок емоційних категорій і фразеологічних одиниць зумовлює їх роль у формуванні мовної картини світу. О. Селіванова наголошує на тому, що емоції, як частина концептуалізованого і категоризованого знання, можуть бути досліджені засобами семасіології [32, с. 328].

Отже, фразеологізми становлять важливий елемент мовної картини світу, відображаючи не лише лінгвістичні, а й когнітивні та культурні особливості певної мовної спільноти. Вони містять ширший і глибший обсяг інформації, ніж лексичні одиниці, та можуть бути маркером авторського стилю.

1.2. Підходи дослідників до класифікації фразеологізмів

Проблеми класифікації фразеологізмів останніми роками розглядали О. Лапиніна [25], О. Арделян [2–3], Л. Власенко [10], Н. Абабілова [1] тощо.

Щодо класифікації фразеологічних одиниць, то довгий час в українській науці відштовхувалися від так званої класифікації на семантичному принципі. Концепція класифікації фразеологічних одиниць на семантичному принципі базується на ступені єдності між компонентами складеної фразеологічної одиниці. За цим підходом розрізняють три типи фразеологічних одиниць:

1. Фразеологічні зрощення – це абсолютно неподільні словосполучення, значення яких повністю незалежить від значень їх складових. Такі одиниці виражають цілісне концептуальне значення, яке не може бути розкладене на значення окремих компонентів.

2. Фразеологічні єдності це звороти, у яких зберігається семантична окремість компонентів, але одночасно є натяк на вмотивованість загального значення. Тобто, хоча слова можуть мати свої індивідуальні значення, у поєднанні вони набувають специфічного значення.

3. Фразеологічні сполучення – це звороти, що утворюються шляхом реалізації фразеологічно зв'язаних значень слів. Крім цього, треба вказати, що фразеологічні сполучення – аналітичні [1, с. 24].

Однак вітчизняний вчений Я. Баран [4] зауважив на відсутності у побудові вказаної класифікації єдиного принципу. Перші два типи, а саме зрощення та єдності, відрізняються за ступенем вмотивованості, іншими словами за можливістю чи неможливістю досягнути значення фразеологізму зі значень компонентів, що входять до нього. Фразеологічні зрощення є абсолютно неподільними, їхні значення не можна вивести зі значень складових слів, вони мають власне цілісне значення. Фразеологічні єдності, навпаки, зберігають семантичну окремість компонентів, проте мають специфічне загальне значення, яке впливає з контексту або специфіки мовленнєвої ситуації. Щодо третього типу фразеологічних сполучень, то вони відрізняються за ступенем обмеженої сполучуваності фіксованого компонента у певному значенні.

Крім цього, варто розглянути підхід до класифікації фразеологічних одиниць закордонного дослідника П. Мюлднера-Нецковського, що використовує

також семантичний принцип. Він розподіляє фразеологічні одиниці на чотири основні типи:

1. Ідіоми – це фразеологічні одиниці, в яких семантична сполучуваність (синтетичний зв'язок між компонентами) переважає над синтаксичною (аналітичний зв'язок між компонентами). Їх характеризує те, що сума значень слів та значення кожного слова окремо є іншими, ніж значення всієї фразеологічної одиниці.

2. Фраземи – це фразеологічні одиниці, у яких семантична сполучуваність урівноважується з синтаксичною. Зміст усього вислову зосереджується у значенні одного зі складових слів.

3. Складені слова – це фразеологічні одиниці, що включають два або більше слова, які мають свої індивідуальні значення, але в поєднанні вони утворюють нове значення.

4. Паремії – це фразеологічні одиниці, що виражають загальноприйняті моральні, етичні або життєві принципи. Вони мають індивідуальні значення, але часто використовуються як крилаті вислови.

Тобто за семантичним принципом класифікації ФО можна використовувати кілька основних критеріїв. Першим із них є повне або часткове переосмислення фразеологічної одиниці, що визначається ступенем відстані між значенням складових слів та значенням фразеологізму в цілому. Важливим чинником у функціонуванні фразеологічних одиниць є зв'язане значення одного з їхніх компонентів, яке може впливати на загальний зміст вислову. Окрім цього, досліджується рівень семантичної цілісності фразеологізму, а також його здатність до семантичної чи синтаксичної сполучуваності з іншими мовними одиницями.

Український вчений Я. Баран [4] та польські дослідники А. Левіцкі та А. Пайдзімська [50] запропонували класифікацію фразеологічних одиниць за семантико-граматичними розрядами. Згідно з їхніми дослідженнями, фразеологізми можна поділити на такі категорії: субстантивні, ад'єктивні, дієслівні, адвербіальні та вигуківі.

Українські та польські мовознавці пропонують різні підходи до класифікації фразеологічних одиниць, зокрема субстантивних фразеологізмів. За дослідженнями українського вченого, ці одиниці, що позначають предмети, явища або осіб, належать до підкласу загальних назв. Водночас польські дослідники об'єднують субстантивні та ад'єктивні фразеологізми в єдину групу іменних фразеологічних одиниць [50, с. 307].

Ад'єктивні фразеологізми виконують функцію характеристики, виражаючи ознаку предмета чи явища. Вони можуть поділятися на означальні, що позначають властивості об'єктів, ознаки дій або інші ознаки, подібно до функцій прикметників і прислівників.

Дієслівні фразеологізми, своєю чергою, виражають дію і найчастіше виступають у ролі присудка. В українському мовознавстві, зокрема в роботах Я. Барана [4], для їх позначення використовується термін *звороти*, що підкреслює їхню структурну організацію за певними моделями словосполучень. Польські дослідники також застосовують цей термін для характеристики аналогічних дієслівних фразеологічних конструкцій.

Адвербіальні фразеологізми виражають ознаки якості чи обставини та поділяються на якісні і обставинні адвербіальні фразеологізми. Також до адвербіальних фразеологічних одиниць відносять прийменникові з фразеологічним значенням, які виконують синтаксичну роль сполучників і часток, які польські дослідники називають фразеологічними «індикаторами».

Польський мовознавець П. Мюлднер-Нецковський [51] класифікує фразеологічні одиниці за функціональним принципом, виділяючи три їх типи: відкриті, закриті та формальні.

1. Відкриті фразеологізми характеризуються потребою додаткової інформації щодо їхньої будови, синтаксичних особливостей та семантичного наповнення. Такі одиниці нерідко залежать від контексту, оскільки без нього їх значення може залишатися неоднозначним.

2. Закриті фразеологізми функціонують як повні багатослівні відповідники окремих слів і підпорядковуються загальним синтаксичним

правилам мови. Вони можуть бути складовими інших фразеологічних структур, що робить їх важливим елементом мовної системи.

3. Формальні фразеологічні одиниці створюються для однозначного сприйняття в чітко визначених комунікативних умовах. Вони за своєю природою подібні до закритих фразеологізмів, проте є самостійними висловами, які не входять до складу інших фразеологічних конструкцій.

Підкатегоріями формальних фразеологічних одиниць є команди, директиви та терміни, які специфічним чином використовуються для передачі інструкцій, вказівок або термінологічних понять.

I. Паредерій розглядає стилістичну класифікацію фразеологізмів, які пояснюються за допомогою перифраза й синонімів та супроводжуються зазначенням на стиль їх споживання. «Можливі такі групи фразеологічних зворотів із погляду на їх стилістичні якості: 1. Міжстильові звороти; 2. Розмовно-побутові звороти; 3. Книжкові звороти; 4. Архаїзми; 5. Історизми» [29, с. 194].

1. Міжстильові фразеологічні звороти відзначаються своєю широкою вживаністю та переважанням у різних стилях мовлення. Вони є досить відомими та уживаються в усіх сферах комунікації.

2. Розмовно-побутові фразеологічні звороти характеризуються тим, що вони переважно вживаються в усному мовленні, мають образний характер і відрізняються експресивною стилістикою, а також ці звороти можуть мати лайливий, іронічний, презирливий або жартівливий відтінок.

3. Книжкові фразеологічні звороти використовуються переважно в письмовій мові і відрізняються підвищеним рівнем експресивності та стилістичного забарвлення. Вони характеризуються урочистим, книжковим, поетичним та іншими варіантами експресії.

4. Фразеологічні історизми – це звороти, які вийшли з активного вживання через втрату відповідного явища дійсності.

5. Фразеологічні архаїзми – це звороти, які вийшли з активного вживання через витіснення їх іншими стійкими поєднаннями чи окремими словами, які стали більш популярними для вираження відповідних понять [29, с. 194].

Отже, основні типи класифікацій фразеологічних одиниць, запропоновані вченими, допомагають систематизувати фразеологічний матеріал, проте вони не можуть охопити всю різноманітність фразеологічних одиниць. Деякі класифікації є досить бути обмеженими та враховують всіх варіантів фразеологічних зворотів.

1.3. Джерела утворення фразеологізмів

Фразеологія є не лише складовою мовної системи, а й важливим елементом культурної та історичної спадщини народу. Вона відображає ключові аспекти суспільного життя, звичаїв, ціннісних орієнтирів і традицій, слугуючи своєрідним відбитком колективного досвіду. Фразеологічні одиниці, накопичені впродовж століть, передаються від покоління до покоління, зберігаючи народну мудрість і світоглядні уявлення.

Джерела формування фразеології в слов'янських мовах є вельми різноманітними. Одним із найдавніших пластів є народна творчість, у якій відображено побутові реалії та фольклорні уявлення. Прикладами таких фразеологізмів є: «дати гарбуза», «як горохом об стінку», «наче блекоти наївся», «душа в п'ятах» тощо [22, с. 38].

Значний внесок у фразеологічний фонд зробили виробничо-професійні вислови, які, вийшовши за межі фахового вжитку, набули переносного значення в загальномовному просторі. До таких належать: «грати першу скрипку», «увійти в роль» (походить з мови театру), «тріщати по всіх швах», «сім разів відмір, а раз відріж» (запозичено з мови ремісників), «лити воду на млин» (походить з лексики мірошників), «стригти під один гребінь» (з мови перукарів) тощо [22, с. 63].

З розвитком науки й техніки у слов'янських мовах з'явилися нові фразеологічні конструкції, що виникли на основі термінологічних словосполучень, ужитих у переносному значенні. До таких належать:

«ланцюгова реакція», «спускати на гальмах», «з космічною швидкістю» тощо [31, с. 38].

Загалом можемо стверджувати, що спостереження за навколишньою дійсністю у всіх її аспектах, включаючи історичні події, суспільні процеси, виробничу діяльність, побут, морально-етичні норми, природне середовище та інше, лежить в основі виникнення більшості фразеологізмів. Наприклад, фразеологічні одиниці можуть «міститися» у сільськогосподарських процесах, виробничих та ремісничих діяльностях, театральній-музичній сфері, військовому житті, галузях науки, картах, народних іграх, звичаях, віруваннях, казках, а також у світі рослин, тварин та птахів [31, с. 39].

Наприклад, ремесла та виробництва є важливим джерелом походження фразеологізмів. Вони виникають через використання специфічної термінології та образного мовлення, яке властиве даній сфері. Скажімо, із ткацтва до нас дійшли фразеологізми «Розплутувати вузол» (використовується в переносному значенні для опису труднощів, що треба здолати); «Де тонко, там і рветься» (вказує на те, що в уразливих місцях може виникнути проблема або порушення), «Розмотати клубок» (означає розібрати плутанину або розв'язати складну ситуацію). Для порівняння, кравецьке виробництво збагатило нашу культуру таких фразеологізмами, як «Білими нитками шите» (невміло, погано замаскований або виконаний), «Сім раз одміряй, раз одріж» (наголошує на важливості точності та обережності).

Фразеологічні одиниці, які містять власні імена, мають важливе значення для розуміння самосвідомості народу, його психології та культурного контексту. Вони не просто фіксують мовні традиції, а й акумулюють інформацію про історичні події, міфологічні уявлення, літературні сюжети та звичаї. Через таку мовну творчість проявляється національний характер, оскільки фразеологізми відображають колективний досвід і цінності спільноти.

Як зазначає Г. Дишлева, власні імена у народних висловах нерідко походять із фольклорних переказів або пов'язані з реальними постатями, які з часом набули узагальненого значення [13, с. 71]. Завдяки цьому певні імена починають

символізувати типові людські характери, моделі поведінки чи життєві ситуації. На відміну від цього, О. Арделян підкреслює відмінність між власними назвами та загальними, адже основною функцією власних назв є номінація – виокремлення певного об'єкта серед однотипних, тоді як загальні назви виконують функцію передачі змісту та конотацій [3, с. 9].

Особливо цікавими є фразеологізми, які характеризують людину за її зовнішністю або фізичними станами, і можуть передавати як позитивну, так і негативну оцінку. Здебільшого такі вирази мають іронічний або насмішкуватий відтінок. Наприклад, вислів «Нашій Горпині гарно і в хустині» підкреслює природну привабливість людини, незалежно від її зовнішніх атрибутів.

Не менш важливою групою є фразеологізми, що характеризують буття людини та її взаємини із навколишнім світом (категорія охоплює значення, пов'язані з долею, сімейними відносинами та побутом) [24, с. 48]. Наприклад, вислів «от тобі, бабо, й Юра» означає несподівану зміну обставин, а «на бідного Макара всі шишки летять» відображає серію неприємностей, які послідовно трапляються в житті людини. Ці та інші вислови яскраво демонструють, як мовна творчість стає віддзеркаленням життєвого досвіду.

Фразеологізми, що описують стосунки між чоловіком і дружиною, також мають важливе соціокультурне значення. Вони часто виражають негативну оцінку сімейних конфліктів або зрушення у традиційних гендерних ролях. Наприклад, вислів «Іван носить плахту, а Настя булаву» описує ситуацію, коли дружина бере на себе роль головного в родині.

Темпоральні та локативні аспекти фразеології також заслуговують на увагу, оскільки відображають народні уявлення про плин часу та просторові зміни. Фразеологізми, пов'язані з календарними датами, як-от «Після Івана вже не треба жупана» або «До Миколи не сій гречки», свідчать про тісний зв'язок мовних висловів із сільськогосподарськими циклами та природними явищами [28, с. 162].

Таким чином, фразеологія, пов'язана з власними іменами, виконує не лише номінативну, але й культурологічну функцію. Вона стає важливим засобом

передачі культурного досвіду, формує колективну пам'ять і сприяє збереженню національної ідентичності через мовне багатство.

Використання назв частин тіла у переносному значенні є важливим і багатогранним явищем мовної культури, що дозволяє глибше зрозуміти особливості національного мислення та мовної картини світу. Фразеологізми з соматичними компонентами, тобто такі, які включають назви частин людського тіла, є важливим пластом у лексиці багатьох мов, включно з українською. Вони є одним із ключових засобів образного мовлення, що відображає як особистісні переживання, так і соціальні уявлення.

На думку Н. Корневої, поняття «соматизм» у мовознавстві стало активно використовуватися у другій половині ХХ століття. Воно охоплює всі лексичні одиниці, пов'язані з тілесністю, і слугує основою для дослідження багатьох фразеологічних одиниць. За її словами, фразеологізми із соматичними компонентами мають давню традицію, адже такі вирази є одними з найдавніших у будь-якій мові [20, с. 104]. Ці одиниці нерідко відображають культурно-специфічні уявлення про людину, її діяльність, внутрішні стани та соціальні відносини.

Назви частин тіла в мові відіграють важливу роль у формуванні багатозначності лексичних одиниць та семантики фразеологізмів. Наприклад, компоненти «голова» або «рука» часто використовуються для позначення різноманітних когнітивних процесів, характеристик поведінки людини чи для опису емоційного стану. На думку В. Давиденка, фразеологізми із компонентом «голова» можуть поділятися на групи за їх значеннями: від інтелектуальних характеристик («мати голову на плечах», «голова варить») до опису дефектів мислення або відсутності здорового глузду («дурна голова», «без голови») [11, с. 4].

Дослідження Р. Васька підтверджують, що фразеологізми з компонентом «голова» відображають різні аспекти людського досвіду. Він виділяє сфери розумових здібностей, пам'яті та емоційних станів [6, с. 31]. Наприклад, вислів

«ламати голову» підкреслює інтенсивне розмірковування про щось, а «в голові кебета догори дригом стала» – символізує розгубленість чи плутанину в думках.

Фразеологізми з компонентом «рука» є не менш багатозначними. За спостереженнями І. Кузнецової, ці вирази відображають широкий спектр людської діяльності через символіку рук, які асоціюються з дією, майстерністю та відповідальністю [21, с. 85]. Наприклад, вислів «золоті руки» вказує на майстерність і професіоналізм, натомість «взяти себе в руки» символізує здатність контролювати ситуацію або свої емоції, у свою чергу фразеологізм «сидіти склавши руки» допомагає описати бездіяльність людини.

Підсумуємо, що соматичні фразеологізми є важливою складовою мовної культури, яка відображає глибокі культурно-історичні зв'язки між людиною та навколишнім світом. Вони дозволяють не лише передати думки чи емоції, а й формують образне мислення та культурну ідентичність мовця.

Фразеологія є багатою скарбницею мовної культури, у якій відображається світогляд, цінності та буденне життя українського народу. Однією з важливих складових мовного простору є фразеологізми, пов'язані із продуктами харчування. Такі усталені мовні конструкції не тільки описують харчові звички та соціально-культурні аспекти харчування, а й символізують різні життєві явища, емоції та людські взаємини. Особливе місце серед таких фразеологізмів, як вказують дослідники, займають вирази, що містять слово «хліб» [38; 17; 23].

Хліб здавна символізує добробут, життя, гостинність і працю. В українській мовній традиції хліб нерідко стає знаком матеріального забезпечення та соціального статусу людини. Вислів «хліб всьому голова» яскраво демонструє його значення у житті українців. Хліб метафорично використовується у виразах «мати і хліб, і до хліба» або «мати шматок хліба», що підкреслює прагнення до добробуту та достатку в родині [47, с. 292]. Тобто фразеологізми відображають не лише прагматичний аспект харчування, але й національну ментальність, де праця є основою забезпечення.

Важливим культурним маркером у мовній свідомості українців є ідіоми, що символізують гостинність та дружні взаємини. Вислів «хліб-сіль» або «ділити

хліб із сіллю» є символом щирого прийому гостей, доброзичливості та дружби [38, с. 130]. Тобто вказані лексичні конструкції не лише відображає традиційне побутове спілкування, а й виступають своєрідною мовною формою підтримки соціальних зв'язків. Водночас контрастною є інша семантична група фразеологізмів із соматизмом «хліб», яка виражає важке життя та бідність. Наприклад, вираз «гіркий хліб» вказує на складнощі існування, життєві випробування тощо. Поняття хліба тут набуває негативного конотаційного забарвлення, що підсилює драматичність ситуації. Подібне значення має і вислів «їсти черствий хліб», який символізує бідність та обмеженість ресурсів.

Крім цього, фразеологізми, пов'язані з продуктами харчування, відображають також і соціально-історичні трансформації суспільства. Наприклад, у вимозі «хліба і видовищ!» історично закріплюється потреба людей не лише в матеріальному, але й у духовному задоволенні.

Загалом фразеологічний матеріал свідчить, що продукти харчування у мові здатні не лише описувати побутові реалії, а й передавати глибокі символічні значення, а їх семантична багатогранність та функціональність роблять їх важливою складовою національної мовної картини світу.

Біблійні фразеологізми є унікальним явищем культури, що відіграють важливу роль у збереженні та передачі історичного, релігійного та культурного досвіду людства. Вони формувалися на основі текстів Святого Письма, які протягом тисячоліть впливали на менталітет, світогляд і мовну традицію багатьох народів. І. Дубровська наголошує, що «біблійні фразеологізми мають інтернаціональний характер» [15, с. 31]. У наш час вони стали невіддільною частиною і мовного коду українців, відображаючи наші морально-етичні цінності, життєві принципи тощо.

З точки зору етимології, біблійні фразеологізми утворюються завдяки фразеологічній активності біблійних текстів у мові та культурі. М. Вергалюк пропонує таку класифікацію:

– вирази, які вже в тексті Біблії мають цілісне значення, наприклад, «альфа і омега» – символ початку та кінця;

– фразеологізми, утворені на основі вільних словосполучень з Біблії, які набули нового значення, наприклад, «зарити талант у землю» – не використати свої здібності;

– фразеологізми, що не представлені конкретним лексичним складом у Біблії, але семантично визначені її текстами, наприклад, «заборонений плід» – спокуса або щось заборонене [9, с. 38].

Біблійні фразеологізми формувалися шляхом переосмислення прямих значень прототипів, фразеологізації первинних виразів та закріплення сталих зворотів у процесі перекладів Святого Письма на національні мови. Деякі з них виникли як алюзії на біблійні сюжети, зберігаючи символічне значення. А співставлення біблійних фразеологізмів із їх прототипами показує, що вони можуть бути як точними фрагментами біблійного тексту («камінь спотикання»), так і дещо перетвореними виразами або алюзіями («заборонений плід») [9, с. 83].

Отже, біблійні фразеологізми виникли в результаті переосмислення прямих значень їх прототипів, подальшої фразеологізації первинних виразів з переосмисленим значенням.

Російсько-українська повномасштабна війна слугувала для утворення ще низки нових фразем. У період війни процеси формування нових фразеологізмів стають ще більш загостреними через потребу у точному вираженні нових нетипових для мирного часу ситуацій, явищ і емоцій, що виникають в умовах конфлікту [46; 48]. Тобто воєнний час впливає на мову, стимулюючи виникнення фразеологізмів, які відображають воєнну тематику, міжнародну політику, зміни в соціальній дійсності та повсякденному житті людей.

Одним із найвідоміших фразеологізмів-новотворів є вислів «Київ за три дні», що символізує надмірно амбітні плани російських окупантів щодо захоплення столиці. Українці використовують цей вислів як синонім неадекватної оцінки ситуації та провалу величезних планів.

Вислів «завести трактор» є неочікуваним аргументом у будь-якому діалозі і вказує на використання засобів для боротьби, які ніхто не очікує. Цей фразеологізм пов'язаний зі сміливістю українців, які в епоху війни

використовували незвичайні та нестандартні методи, включаючи трактори, для протистояння ворогу.

Фразеологізм «відправити на концерт Кобзона» в українській мові отримав семантичне навантаження, що означає «убити росіянина». Зворот пов'язаний із прізвищем російського співака Кобзона, який був прихильником політики Кремля та виступав у підтримку агресії Росії проти України, зокрема за входування псевдореспублік ЛНР та ДНР до складу Росії; помер до початку повномасштабного вторгнення.

Варто згадати і про вислів «жест доброї волі», що у контексті війни використовується іронічно для позначення відступу російських військ з окупованих територій. Однак, він також підкреслює, що цей відступ не відбувся з добрих намірів чи зі щирих прагнень до миру, а скоріше є наслідком неможливості реалізації планів по захопленню.

Окремої уваги заслуговує фразеологізм «іти вслід за російським» кораблем – відправити у всім відомому напрямку. «Яка сумна новина» – це іронічна фраза, якою українці виражають свою саркастичну реакцію на втрати особового складу та техніки ворожої армії, а також на економічні проблеми, з якими зіткнулася Росія через введені проти неї санкції.

Отже, у контексті російсько-української війни фразеологізми-новотвори виникають з потреби точно виразити складні ситуації, емоції та реалії конфлікту. Також можуть виникати фразеологізми, які виражають емоційну реакцію на події війни, наприклад, «завести трактор» або «іти вслід за російським кораблем». Вони стають не лише засобом комунікації, а й способом вираження національної самосвідомості та солідарності з власною країною в умовах конфлікту.

РОЗДІЛ 2.

РОЛЬ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ЗАГОЛОВКАХ НОВИНИХ МЕДІА (НА ПРИКЛАДІ МЕДІА «СУСПІЛЬНЕ. НОВИНИ»)

2.1. Особливості використання фразем із ключовими словами у заголовках ЗМІ

Фразеологізми відіграють важливу роль у структурі сучасного медіадискурсу, зокрема в матеріалах «Суспільне. Новини» [39]. Вони вербалізують актуальні питання сучасності, збагачують мовлення засобів масової інформації та посилюють його вплив на аудиторію. Тому стійкі мовні конструкції використовують у всіх композиційних елементах медіатексту, однак особливої потужності вони набувають у заголовках, де їхня функція не лише інформативна, а й емоційно-експресивна. Вважаємо, що використання фразеологізмів у заголовках сприяє розвитку медійного дискурсу, надаючи йому більшої образності, стилістичної виразності та символізму. Для аналізу обрано матеріали медіа «Суспільне. Новини» за 2024 рік, у яких виявлено 152 заголовків із використанням фразеологізмів (див. Додаток А), треба також відзначити, що в окремих прикладах вжито відразу по два фразеологічні одиниці.

В аналізі матеріалів інформаційного ресурсу «Суспільне. Новини» тенденція до використання фразеологізмів у заголовках не є частою, найчастіше було виявлено ФО у тих заголовках, що містять цитати героїв публікацій. Тому переважно ці мовні конструкції є загальновідомими та зрозумілими широкій аудиторії.

Виявлено 18 прикладів із соматизмом «рука» у медіа «Суспільне. Новини». Найчисленніша група ФО серед зафіксованих нами – це фразеологізми із словами-соматизми. Їх значення варіюється залежно від контексту: вони можуть позначати контроль, відповідальність, активність чи, навпаки, пасивне спостереження за подіями.

Однією з найбільш поширених конструкцій є фразеологізм «взяти в свої руки», який означає «зробити певну справу самому», «контролювати щось». У

заголовку «*«Жити у деградуєчому житлі або взяти все у свої руки»: як працює ОСББ «Полюсна 10» у Полтаві»* (12.01.2024) цей вираз підкреслює ініціативність мешканців, які самостійно вирішують проблему занедбаного житла. Подібну семантику має вислів «Треба брати себе в руки і боротися» (4.12.2024), де він акцентує необхідність емоційної стійкості та волі до подолання труднощів.

Протилежним за значенням є фразеологізм «опускати руки», що передає почуття зневіри та втрати мотивації. У заголовку «*«Була така смуга невдач, що опускалися руки»: веслувальник з Рівненщини розповів про перемогу на чемпіонаті світу»* (8.11.2024) підкреслений вислів означає стан виснаження після низки невдач. Подамо ще один приклад: «*Нам опускати руки не можна*». *Чим живуть жінки-волонтерки, які мусили виїхати з прикордоння»* (4.11.2024), де підкреслюється, що важливо продовжувати боротьбу навіть у складних умовах.

Фразеологізм «склавши руки» використовується для позначення бездіяльності чи пасивного очікування чогось. У заголовку «*«Я не хотів сидіти склавши руки, тому став військовим*». *Інтерв'ю з Валерієм – піхотинцем 128 бригади ТрО»* (6.11.2024) вислів підкреслює активну позицію героя, який не хотів пасивно спостерігати за подіями.

Цікавим є фразеологізм «з рук в руки», який вказує на передачу чогось без посередників. Його вжито, наприклад, в заголовку «*Збував «з рук в руки»: у Чернігові затримали підозрюваного у наркоторгівлі»* (20.12.2024), що передає уявлення про нелегальний спосіб збуту наркотичних речовин.

Часто використовується фразеологізм «накласти на себе руки», що означає самогубство. У заголовках «*Підліток з Херсонщини, якого вивезли до РФ, наклав на себе руки*» (24.12.2024) та «*Ексміністр оборони Південної Кореї намагався накласти на себе руки в СІЗО»* (11.12.2024) ФО використовуються для опису трагічних подій.

Заголовок «*«Руки геть від угорської молоді» – Сіярто про ідею військ ЄС в Україні»* (27.05.2024) містить фразеологізм «руки геть», що широко використовується у народі та позначає вимогу не втручатися кудись чи до когось.

Використання цього звороту надає заголовку імперативного характеру, підкреслюючи рішучість позиції угорського політика.

У заголовку *«Найближче з росіянами я стикався на відстані витягнутої руки»*: історія військового 128-ї Закарпатської бригади Валерія» (1.05.2024) фразеологізм «на відстані витягнутої руки» означає мінімальну фізичну дистанцію. У цьому контексті він символізує небезпечну близькість до ворога.

Отже, наведені фразеологізми проявляють високу експресивність і функціональну гнучкість у заголовках сучасного медіадискурсу. Також в аналізованих матеріалах простежується активне використання фразеологізмів із соматизмом «ноги», їх семантика також варіюється залежно від контексту, охоплюючи різні сфери життєдіяльності людини – від фізичного відновлення до опису емоційного стану людини. Одним із найбільш уживаних є вислів «ставити на ноги», що вживається у значенні відновлення сил, покращення фізичного чи матеріального добробуту. У матеріалі *«Вчуся протезування, щоб ставити на ноги таких, як я»*: що змінилось у житті героїв наших відео у 2024. Ветеран Ільїн» (5.01.2024) фразеологізм набуває метафоричного значення, позначаючи не лише фізичне відновлення, а й прагнення допомагати іншим людям у складних обставинах. Фразеологізм «ставати на ноги» також використовується в контексті подолання труднощів.

Окрему групу складають фразеологізми, що вербалізують страхи людей в умовах небезпеки та екстремальних подій. Вислів «руки, ноги трусилися» вказує на фізичні прояви сильного хвилювання та страху. Наприклад, у заголовку *«Дуже страшно було, руки та ноги трусилися»*. Херсонці розповіли про чергові удари армії РФ» (15.11.2024) ФО слугує для підсилення ефекту жаху та напруги. Подібний емоційний заряд має матеріал *«Вибухи – величезні, руки, ноги тряслися»*. Удари армії РФ по околицях Слов'янська: наслідки обстрілу» (8.05.2024).

Яскраво виражену експресивність має фразеологізм «ноги догори», що вживається у контексті атак росії по житлових масивах. У заголовку *«Шарахнуло так, що й ноги догори»*: очевидці розказали про російську атаку Сум та показали

пошкодження» (16.01.2024) ФО посилює драматичність подій, створюючи у свідомості читача яскравий візуальний образ руйнування.

Часто трапляються із фразеологізми із соматизмом «серце» (усього виявлено 15 прикладів). Заголовок *«Зупинилося серце за два дні до відпустки. На Франківщині попрощаються з 30-річним військовослужбовцем Тарасом Гайдеєм»* (20.12.2024) містить фразеологізм «зупинилося серце», що означає смерть та завершення життєвого шляху людини. У такому контексті образ серця як символу життя набуває особливого значення. Для порівняння, розглянемо приклад *«Серце зупинилося в окопі: на Буковині попрощалися з бойовим гуцулом, який помер на Харківщині»* (3.10.2024), де також використано вказаний фразеологізм. У цьому випадку вказано на точне місце смерті – «в окопі», що підкреслює трагізм бойових втрат і зв'язок із війною. Схожу семантику бачимо у заголовку *«Не витримало серце. Помер військовослужбовець з Івано-Франківщини Володимир Красовський»* (17.08.2024), де вислів «не витримало серце» вказує на фізичне виснаження, що призвело до трагічного наслідку.

Фразеологізм «віддати душу і серце» бачимо у заголовку *«Ми їм віддаємо свої душу і серце: як в Одесі працює інтернат для дівчат із порушеннями розвитку»* (3.10.2024). Тут ФО символізує щирість, емоційну залученість людини і повну віддачу справі. Загалом використання ФО підкреслює жертвність і людяність працівників інтернату.

У заголовку *«Дві волонтерки з Вінниччини отримали відзнаку «Золоте серце» від Зеленського»* (7.12.2024) фразеологізм «золоте серце» передає уявлення про людину з добрими, благородними якостями. Порівняння із золотом символізує цінність людської доброти та самовідданості, надаючи тексту позитивного та вдячного забарвлення. Для порівняння, заголовок *«Скрізь війни, і скрізь замішана Москва!» Про долю, добре серце і щоденники легендарного Назарія Яремчука»* (7.08.2024) містить фразеологізм «добре серце». У цьому контексті він також слугує символом людяності, доброзичливості та моральної чистоти.

У заголовку *«Материнське серце захищає»*. У Кропивницькому відбулась *благодійна акція*» (12.05.2024) ФО «материнське серце» слугує символом безумовної любові та захисту. Використання цього фразеологізму надає заголовку сентиментального забарвлення та підкреслює гуманітарний характер заходу.

У негативному значенні використано ФО у заголовку *«Кожен хрестик – як голка в серце»*: як жінки на Волині вишивають *«Рушник Пам'яті»*» (21.04.2024), адже фразеологізм «голка в серце» символізує болісні переживання. Тут він вказує на емоційне значення вишивання як способу збереження пам'яті про загиблих.

Варто згадати і про ФО «моє серце розбите» у заголовку *«Моє серце розбите». Юлімар Рохас пропустить Олімпійські ігри у Парижі через травму*» (12.04.2024), що передає почуття глибокого розчарування і смутку спортсменки. Натомість у заголовку *«Це тебе розтрощує, виймає серце». У Дніпрі відбулася презентація документального фільму про війну «Довга доба»*» (9.03.2024) фразеологізм «виймає серце» також передає глибокий душевний біль, який викликають важкі воєнні реалії.

Фразеологізми із соматизмом «очі» також відіграють важливу стилістичну функцію, створюючи виразні образи та надаючи текстам емоційного забарвлення. У заголовку *«Очі сина світилися від щастя»: історія матері з Хмельницького, яка дочекалась сина з полону»* (26.10.2024) фразеологізм «очі світилися від щастя» вказує на велику радість, описують емоційний стан людини.

Схожим за семантикою є фразеологізм *«Очі горіли щастям»: двоє школярів з Рівного отримують премії Президента України»* (9.10.2024), що використовується для опису захоплення та щирого щастя школярів.

Протилежним є фразеологізм «зі сльозами на очах», тобто плакати, що вжито, скажімо, у заголовку *«Зі сльозами на очах: у Черкасах попрощались із двома військовими»* (22.11.2024). У такий спосіб підкреслює скорботу та емоційне потрясіння під час прощання із загиблими воїнами. Для порівняння, у заголовку *«Вийшла зі сльозами на очах». Тренер збірної України з веслування*

пояснив відсутність Людмили Лузан у фіналі» (10.08.2024) передано глибокі переживання спортсменки, пов'язані з тим, що дівчина не зможе узяти участь в змаганні.

Зворот «дивитися в очі» у заголовку ««Якби я не пішов служити, не знаю, як дивився б в очі учням»: історія вчителя, котрий воює на Запорізькому напрямку» (5.10.2024) ґрунтується на моральній відповідальності людини перед своїм оточенням та совістю. Використання цього фразеологізму підкреслює важливість вчителю служити батьківщині для збереження особистої гідності.

У заголовку ««Дрони – це є очі, зброя, меч і щит української армії»: як у франківській школі «Вітруган» готують пілотів дронів» (25.06.2024) метафоричний образ «очі армії» символізує здатність дронів вести спостереження та контролювати ситуацію на полі бою.

Фразеологізм «дивитися в очі смерті» у заголовку ««10 років дивився в очі смерті». 9 днів після загибелі Дениса Савченка: що згадують вчителі» (22.03.2024) підкреслює постійне перебування героя в умовах смертельної небезпеки.

А фразеологізм «закрити очі» у заголовку «Іноземець хотів підкупити поліцейського, щоб той «закрив очі» на бордель в Києві» (7.11.2024) означає ігнорувати щось, свідомо не помічати. ФО висвітлює моральну проблему корупції та її негативний вплив на суспільство.

Фразеологізми із соматизмами «волосся», «лице», «зуби» та «ніс» у заголовках «Суспільне. Новини» підсилюють виразність тексту, надаючи йому яскравості та образності. Вони допомагають передати не лише певну інформацію, а й відтворити емоційний стан людей атмосферу подій чи підкреслити важливі акценти.

У заголовку ««Тут такий крик був, що волосся дибки». Що розповідають очевидці про удар по Глухову» (19.11.2024) фразеологізм «волосся дибки» підкреслює ступінь жаху, який відчули очевидці. Образне порівняння передає сильну емоційну реакцію на надзвичайну ситуацію.

Заголовок *«Клавдія Петрівна відкрила лице: як минули перші сольні концерти Соломії Опришко»* (4.09.2024) містить ФО «Відкрити лице», тобто показати, ким ти є. Тут цей вираз набуває значення метафоричного розкриття особистості співачки перед аудиторією.

Фразеологізм «вигризати зубами» у заголовку *««Наших хлопців вигриземо зубами»: у Сумах розповіли історії зниклих безвісти військових 77-ї бригади»* (15.06.2024) передає рішучість і безкомпромісність боротьби українців за своїх побратимів. Використання цього звороту підсилює патріотичний настрій повідомлення. Сходив є заголовок *««Я мирна людина, але росіян рватиму зубами», – учасник тероборони з Дніпра»* (27.02.2024), де «рвати зубами» передає глибокий емоційний стан спікера та його готовність до боротьби навіть за межами звичного для себе мирного життя.

Саркастичним видається ФО «носом в яму зарити» у заголовку *««Це іти й носом в яму зарити, чи як»: на одній з пішохідних доріжок у Рівному провалилась бруківка»* (7.11.2024) відображає обурення через стан міської інфраструктури та означає впасти.

У заголовку *«Українські спецпризначенці евакуювали родину офіцера ВМС із Криму під носом у ФСБ»* (7.10.2024) фразеологізм «під носом» означає виконання дій буквально на очах у противника (близько до чогось), що вказує на сміливість і професіоналізм спецпризначенців. У заголовку *«Майструють дрони у росіян під носом. Як сапери 102 бригади вдосконалюють та створюють машинки для розмінування»* (9.01.2024) фразеологізм «під носом» знову використовується для підкреслення зухвалості та винахідливості українських саперів, які працюють у дуже близько до ворога.

Натомість фразеологізм «бачать носом» у заголовку *««Бачать» світ носом: як на Черкащині тренують службових собак»* (21.03.2024) обіграє здатність собак орієнтуватися у просторі завдяки нюху, що створює образний акцент на особливих сенсорних можливостях тварин.

Із соматизмом «плечі» пов'язані ФО «винести на своїх плечах», тобто урятувати, надати допомогу. У заголовку *««Виніс на плечах багато поранених».*

Про загиблого захисника Олександра Голбана з Сумщини розповіла його дружина» (17.12.2024) фразеологізм «виніс на плечах» підкреслює важку фізичну та моральну ношу захисника, його жертвність і героїзм під час бойових дій.

Натомість фразеологізм «на одних плечах», що означає сам, без підтримки, у заголовку *««На одних плечах війну не виграти»: у Києві відбулася мирна акція за чіткі терміни служби»* (20.07.2024) вказує на важливість спільної відповідальності та неможливість перекладати всю тяжкість війни лише на окремих людей.

Зовсім інше семантичне навантаження носять ФО із соматизмом «спина». Скажімо, фразеологізм «дихає в спину» (наздоганяє, перебуває неподалік) у заголовку *«Здається, що смерть постійно дихає мені в спину: продюсерка та журналістка Василіса Степаненко про «20 днів у Маріуполі»»* (30.03.2024) передає постійне відчуття небезпеки та напруги під час участі у війні.

У заголовку *««Йдеш у формі, каміння кидають в спину». Як у 30-й бригаді психологи працюють з бійцями, які повернулися з позицій»* (21.12.2024) зворот «кидати каміння в спину» символізує зневагу, критику.

Отже, фразеологізми із соматизмами в аналізованих заголовках підсилюють їхню стилістичну виразність, роблячи інформацію більш емоційно насиченою та образною. Вони допомагають передати важливі аспекти реальності – від травматичних ситуацій в умовах війни до опису професіоналізму й мужності героїв. Найчастіше ФО бачимо у тих заголовках, де цитуються слова героя, коментатора певної події, тому вони максимально зрозумілі широкій аудиторії, часто використовуються у повсякденній мові українців.

2.2. Стилiстичне використання фразеологiчних одиниць iз зоонiмами, рослинними компонентами та продуктами харчування

Фразеологiзми iз зоонiмами становлять важливий шар мовної картини свiту, вiдображаючи глибокi культурнi, iсторичнi та символiчнi уявлення народу. Зоонiми як компоненти фразеологiчних одиниць часто слугують засобом метафоричного осмислення явищ природи, соцiальних вiдносин та людської поведiнки. У мовi тварини стають своєрiдними символами, якi передають як позитивнi, так i негативнi характеристики людини, об'єктiв чи ситуацiй.

В українській культурі, як і в багатьох інших народів, окремі тварини набули особливого символічного значення. Наприклад, кiнь символiзує працю, свободу й силу; лисиця – хитрiсть i спритнiсть; вовк – небезпеку або самостiйнiсть. Тобто вживання фразеологiчних одиниць iз зоонiмами дозволяє глибше висловити думку, надати їй образностi та експресiї. У мовленнi вони виконують важливу комунiкативну функцiю, надаючи висловам емоцiйного забарвлення та посилюючи їхнiй змiст. Однак незважаючи на це, було виявлено обмаль прикладiв iз зоонiмами, серед яких такий: «*«Хитрий лис» Кравчук знає, хто кого перехитрить»* (18.09.2024). Лис iз давна асоцiювався iз хитрiстю, тому використання такої ФО вдало доповнює заголовок.

Аналіз фразеологiзмiв iз зоонiмами в заголовках видання «Суспiльне. Новини» дає можливiсть вiдзначити, що найчастiше трапляються вислови з лексемою «крила». Цей образ несе глибоке символiчне значення, пов'язане з вiдчуттям свободи, натхнення, пiдтримки та прагненням до розвитку.

У заголовку «*«Не рiж менi крила, я хочу лiтати»*. Пам'ятi пiлота-випищувача Андрiя Ткаченка» (2.02.2024) фразеологiзм «рiзати крила» символiзує обмеження свободи, пригнiчення волi або потенцiалу людини. Контекст пам'ятi про загиблого пiлота додає цьому образу особливого трагiзму у контекстi виконання бойових завдань як пiлот.

Натомiсть у заголовку «*«У мене з'явилися крила»*: як на Черкащинi переселенцiв «повертають до життя»» (21.01.2024) фраза «з'явилися крила» передає вiдчуття нової надiї та життєвої енергiї, яку отримали люди пiсля

подолання важких життєвих обставин. Ще один приклад: «*«Після трансплантації в мене ніби з'явилися крила»*: у Львові пересадили кістковий мозок мешканцеві Тернополя» (10.01.2024).

Схожим є фразеологізм «розправити крила», що використано у заголовках «*«Розправити крила»*. У Франківську провели фотосесію для жінок, які втратили своїх коханих на війні» (23.08.2024) та «*«Розправ крила»*: на Закарпатті проведуть екопiкник та приберуть береги Вiльшанського водосховища» (6.06.2024). ФО символізує можливість відновлення сил, віднайдення свободи чи нових життєвих горизонтів.

Розглянемо приклад «*«Ми людину не критикуємо, а даємо крила»*. Кропивницька психологиня про роботу й коли слід звертатися» (30.04.2024), де вислів «давати крила» означає підтримку, натхнення та допомогу в особистісному розвитку.

Отже, фразеологізми із лексемою «крила» символізують різні складові життєвої свободи, відродження та натхнення. Вони надають заголовкам експресивності та позитивної символіки, зосереджуючись на перемозі духу, на відновленні людини.

Фразеологічні одиниць із рослинними номінаціями є виконують важливу культурно-символічну функцію, адже є носіями культурних кодів, що передають від покоління до покоління цінності, традиції та моральні уявлення певного етносу. Рослини у фразеологізмах часто стають метафорами, які відображають як фізичні, так і психологічні властивості людини.

Рослинна символіка тісно пов'язана з національно-культурними стереотипами. З одного боку, флора уособлює природну гармонію, красу та родючість, а з іншого – є джерелом характеристики поведінки людей, інтелекту або соціального статусу людини. Саме через це переносно-образне значення парадигми «рослина–людина» стало невід'ємною частиною української мовної картини світу.

Фразеологізми у заголовках сучасних новин із рослинними номінаціями є потужними семантичними маркерами та створюють яскраві образи. Однак таких

прикладів було виявлено обмаль. Розглянемо заголовок «*«Міцний горішок»: в Ужгороді відкрили 69-ту мініскульптуру»* (2.09.2024), у якому фразеологізм «міцний горішок» символізує стійкість, витривалість. В українській мовній традиції образ горіха асоціюється з чимось твердим і міцним, що важко розколоти або зламати.

Привертає увагу приклад *«Отримали на горіхи всі»*. Олександр Зінченко розповів, що Андрій Шевченко дав теорію команді після розгрому від Румунії» (23.06.2024), де фразеологізм «отримати на горіхи» означає отримати догану або покарання. У цьому випадку використання ФО підкреслює «покарання» футболістів тренером після невдалого матчу.

Цікавим є ФО «отримати гарбуза» у заголовку *«Француз дістався до Запоріжжя заради дівчини, “отримав гарбуза”, але лишився допомагати волонтерам»* (10.03.2024), що означає отримати відмову, зазвичай у пропозицію шлюбну. Гарбуз із давніх часів вважався символом відмови, а його дарування мало негативне забарвлення. У заголовку цей вислів використовується метафорично для опису невдачі героя, яка однак не зламала його духу.

Відзначимо, що не було зауважено ФО із складовими «дуб», «верба», «береза», «калина», що їх відомо чимало у народі. Г. Філь звертає увагу на особливого значенні дуба в культурі слов'янських народів, підкреслюючи його сакральний статус. У давні часи українці вшановували дуб як світове дерево, що символізувало початок усього живого на землі. Дуб також уособлює силу, могутність, стійкість, довголіття й здоров'я, що знайшло відображення у фразеологічних одиницях: *«міцний як дуб»*, *«великий як дуб»*, *«високий як дуб»*, *«здоровий як дуб»* [45, с. 119]. Однак у заголовках аналізованого медіа такі фрази узагалі не продуктивні.

Отже, рослинні образи у фразеологічних одиницях підсилюють експресивність заголовків і допомагають створити емоційно насичені повідомлення. Вони не лише роблять заголовки яскравими, але й відтворюють певні культурні коди: горіхи уособлюють щось тверде; вручати гарбуз – здавна символізує відмову.

Серед продуктів харчування найбільше зауважено ФО із лексемою «хліб», адже він у культурному, соціальному й мовному контекстах українського народу завжди мав виняткове значення. Хліб став не лише продукту харчування, а й основоположним елементом життя, що втілює достаток, працю, благополуччя та духовність. У фразеології, художній літературі, публіцистиці й мас-медіа образ хліба фігурує як багатозначний символ, що актуалізується як у побутових, так і в сакральних контекстах. Тому у заголовках сучасних новин цей символ проявляється у численних варіантах, що підкреслює його глибоке культурне коріння.

Хліб для українців здавна асоціювався зі святістю. В обрядовій культурі він був центральним елементом ритуалів – від народження до поховання. Саме хліб вважався символом гостинності та достатку. У заголовку *«Чотири тисячі просфор за день: як у Рівному печуть літургійний хліб»* (14.09.2024) актуалізується релігійна семантика хліба, у якій літургійний хліб набуває сакрального значення як елемент літургійного обряду.

Не менш значущим є хліб як символ достатку, що підкреслюється в заголовку *«Україна точно буде з хлібом: як аграрії Рівненщини збирають ранні зернові культури»* (25.07.2024). Тут хліб виступає метонімією для всієї сільськогосподарської продукції, яка забезпечує добробут суспільства. Актуалізація такого символу особливо важлива в контексті військових викликів та проблем з продовольством.

Водночас хліб має значення спільності й взаємодопомоги. Заголовок *«Ділимося хлібом: як на Рівненщині переселенці та волонтери готують випічку для дітей-сиріт та військових»* (14.05.2024) вказує на роль хліба як засобу турботи та підтримки ближніх. ФО «ділитися хлібом» означає загалом ділитися їжею, допомагати комусь. У цьому контексті хліб стає символом не лише фізичного харчування, але й морального тепла, що підтримує суспільство у важкі часи.

Окрім позитивних конотацій, хліб здатний набувати і негативних символічних значень, що яскраво демонструє заголовок *«Час від часу давав*

шматок хліба: на Тернопільщині чоловік морив матір голодом» (14.05.2024). ФО «шматок хліба» у цьому випадку означає нестачу їжі, голод.

Особливий символізм хліба проявляється у публікаціях про історичні події. У заголовку *«На Великдень раділи скибці чорного хліба: як буковинці згадують повоєнний голод 1946-47 років»* (23.11.2024) йдеться про трагічну пам'ять часів голоду. Означення «чорний» у цьому фразеологізмі також вказує на проблеми із продуктами харчування, голод.

Зрештою, образ хліба нерідко переноситься на інші сфери людської діяльності. У заголовку *«Треба доглядати, як за хлібом у печі, – коваль Володимир Линчик про свою роботу»* (18.02.2024) актуалізується метафора, де вказується, що випікати хліб – складне та важливе завдання. Таке порівняння підкреслює повагу до праці та майстерності.

Таким чином, фразеологічне та семантичне багатство лексеми «хліб» у сучасних заголовках відображає багатовіковий символічний потенціал цього слова в українській культурі. Хліб залишається не лише основним продуктом харчування, а й носієм глибоких соціокультурних значень, що відображають історичний, релігійний та моральний досвід народу.

2.3. Фразеологізми із біблійними компонентами, прислівниками та прикметниками у заголовках медіа «Суспільне. Новини»

Фразеологізми відіграють важливу роль у заголовках медіа, додаючи їм експресивності, виразності та глибшого сенсу. Однією з найбільш уживаних лексем у складі фразеологічних одиниць є слово «Бог», що відображає не лише релігійний, а й культурний та емоційний вимір мовлення. Використання таких конструкцій у медіазаголовках підсилює їхню емоційну насиченість та апелює до моральних і духовних цінностей суспільства.

Було зауважено, що фразеологізми з лексемою «Бог» можуть мати різне емоційне забарвлення. Наприклад, заголовок *«Дай Бог, відбудуємо, але це залишиться в нашій пам'яті назавжди»* (22.09.2024) містить прохання («дай

Боже»), яка відображає надію та віру у відновлення зруйнованих війною шкіл. Вислів «Дай Бог» у цьому контексті функціонує як своєрідне благословення, що підкреслює сподівання на краще.

Зовсім іншим є заголовок – *«Світла часом немає – ну, і Бог з ним»* (11.06.2024), де ФО «Бог з ним» вказує на те, що нічого катастрофічного не трапилося.

Однак заголовки *«Слава Богу, що всі живі й здорові»: що розповіли рівняни, житла яких постраждали від ракетного удару армією РФ»* (18.11.2024) та *«Світло є, слава Богу. Город посадили, квіти квітнуть – радіємо, життя триває». Прифронтовий Нью-Йорк: репортаж»* (14.08.2024) репрезентують фразеологізм «Слава Богу» у його традиційному значенні – як вираз полегшення, радості та вдячності за позитивний розвиток подій.

Особливий емоційний резонанс викликає заголовок *«Це страшно – дякувати Богу за могилу сина». Історія сім'ї загиблого захисника з Тернопільщини»* (19.01.2024), у якому вислів «дякувати Богу» (бути вдячним за щось) набуває парадоксального характеру. Він підкреслює трагізм ситуації, адже чимало загиблих на війні пропали безвісти, їх не можуть похоронити рідні.

Фразеологізм «Бог і власна совість судді їй» у заголовку *«Бог і власна совість судді їй»: як пройшла прем'єра вистави «Марія Стюарт» Івана Уривського у театрі Франка»* (1.05.2024) вказує на моральному та духовному осмисленні відповідальності персонажа. У цьому контексті слово «Бог» підсилює значущість внутрішнього суду совісті.

Заголовок *«Українці воюють з Богом»: житель Харкова отримав вісім років тюрми за російську пропаганду у Facebook»* (23.09.2024) використовує цей вислів у маніпулятивному значенні. Він передає пропагандистський меседж, що контрастує із загальноприйнятою національною риторикою. Тут «воювати з Богом» символізує спробу поставити себе вище за моральні та етичні закони.

Фразеологізм «Богом даний» у заголовку *«Богом даний»: жінка, яку врятували з-під завалів багатопверхівки в Умані, зустрілася з рятівником»*

(27.04.2024) виконує функцію підкреслення особливої долі та щасливого порятунку, який сприймається як чудо або дар Божий.

Порівняльний аналіз заголовків *«Ми забуті Богом, як-то кажуть. У селі на Миколаївщині родини живуть без газу та водопостачання»* (26.10.2024) та *«Це було Богом забуте село: житель Довгенького на Ізюмщині розповів про руйнування господарства та атаки росіян»* (21.04.2024) свідчить про використання фразеологізму «Богом забутий» для позначення місця або ситуації, які асоціюються з крайньою занедбаністю, віддаленістю та відсутністю турботи з боку суспільства чи держави.

Таким чином, фразеологічні одиниці з лексемою «Бог» у заголовках медіа є засобом стилістичної виразності, а також механізмом формування емоційного забарвлення тексту. Вони можуть передавати надію, вдячність, трагізм або критичну оцінку дійсності, що робить їх ефективним інструментом впливу на читача.

На противагу цьому треба наголосити, що ФО із лексемами «чорт», «біс», «нечистий» не є продуктивними. Було виявлено тільки один приклад із вказаної групи: *««Біс попутав, накрило мене: засуджений священник із Ямполья на Сумщині розповів про вчинену держзраду»* (26.03.2024). ФО «Біс попутав» означає, що хтось зробив щось нехороше, допустив помилку, не передбачивши результату.

Розглянемо заголовок *«Великодній засць, дзвони та філіппінці, прибиті до хрестів у Страсну п'ятницю – про традиції Пасхи в різних країнах»* (26.03.2024). Тут згадка про «Страсну п'ятницю» безпосередньо відсилає до біблійної історії розп'яття Ісуса Христа, а символічні атрибути Великодня підкреслюють розмаїття релігійних традицій у світі. Контраст між ритуалами, що мають глибокий сакральний сенс, і сучасними символами Великодня (зокрема, великоднім зайцем) добре підкреслює культурні відмінності народів світу.

Фразеологізм *«Кожен Божий день»* у заголовку *«Кожен Божий день обстріли. Самі на цілу вулицю: як живе подружжя пенсіонерів у деокупованому селі на Донеччині»* (12.12.2024) вживається для підкреслення безперервності

подій. У релігійному контексті цей вираз асоціюється з божественним порядком речей, у якому кожен день є частиною Божого промислу. Однак у заголовку фраза набуває гнітючого, трагічного відтінку.

Особливий інтерес викликає використання фразеологізму «як зіниця ока» у заголовку *«Трамп: «Вторгнення в Україну було для Путіна як зіниця ока»»* (15.10.2024). У біблійному контексті цей вислів означає щось надзвичайно цінне, те, що потребує особливої турботи та захисту (Псалом 17:8: *«Хорони мене, як зіницю ока, сховай мене в тіні крил твоїх»*)[8, с. 84]. Проте в наведеному заголовку це порівняння набуває викривленого сенсу: замість збереження чи захисту йдеться про вторгнення, тобто агресію та руйнування.

Ще один фразеологізм біблійного походження – *«бути на сьомому небі»*, що використаний у заголовку *«Я на сьомому небі. Американка Олман стала четвертою метальницею диска на Олімпіаді, яка виграла два «золота» поспіль»* (6.08.2024). У християнській традиції сьоме небо асоціюється з найвищим рівнем духовного буття, де розташований Божий престол. Таким чином, цей фразеологізм означає стан найвищої радості та піднесення, що й передає заголовок, відображаючи емоції переможниці Олімпійських ігор.

Отже, фразеологізми біблійного походження у заголовках медіа мають виразне символічне навантаження. Вони не лише виконують роль стилістичних засобів, що збагачують мовлення, а й несуть глибокий культурний підтекст, відсилаючи до релігійних текстів та християнської традиції.

Серед прислівників насамперед привертає увагу «до останнього», який у медіазаголовках набуває особливого значення, особливо в контексті російсько-української війни. ФО передає ідею боротьби, стійкості та відданості, а також часто має трагічне забарвлення. У заголовках цей вислів підкреслює крайню межу випробувань, які переживають люди в умовах війни та кризи.

Як ми відзначили, одним із найпоширеніших контекстів вживання є військова тематика. У заголовку бачимо *«Ми тримали Старомайорське до останнього»*. Інтерв'ю з командиром роти 128 бригади Тероборони ЗСУ (1.09.2024) та *«Ми б'ємося до останнього»*. Історія військового, який втратив

ногу й лікується у Франківську (31.03.2024). У першому випадку акцент робиться на стратегічній стійкості підрозділу, який до останньої можливості виконував бойове завдання. У другому – підкреслюється незламність духу українських захисників навіть після тяжких поранень.

Фразеологізм також часто вживається у заголовках, що описують емоційні переживання цивільних осіб. Наприклад: *«Я до останнього сподівалася, що це не з нашим будинком»*: що розповідають очевидці про обстріл Запоріжжя (8.11.2024) та *«До останнього не вірила, що це мій чоловік»*. З полону повернувся нацгвардієць з Кривого Рогу Ігор Горцукевич (18.07.2024) показують, як вираз *«до останнього»* використовується для позначення напруженого очікування та надії, яка, зрештою, розбивається об жорстоку реальність.

Окрему групу становлять заголовки, де вислів *«до останнього»* вживається у контексті боротьби за власні права або принципи. Наприклад, *«Голодуватимемо до останнього»* – у громаді на Житомирщині чорнобильці вимагають повернення виплат (4.12.2024) і *«До останнього буду чекати сина»*: у Хмельницькому відбулась 98 акція *«Поверніть Героїв з полону»* (28.06.2024). У першому випадку це означає готовність до крайнього заходу протесту, у другому – незламну віру у повернення рідних.

Цікавим є використання фразеологізму в контексті відданості справі, як-от у заголовках *«Залишуся з ними до останнього»*. *Власниця притулку для тварин у Мирнограді шукає місце для евакуації собак та котів* (26.08.2024) і *«Віддаватиму все до останнього дня»*. *Томас Тухель повторив тренерський рекорд Ліги чемпіонів перед відходом з «Баварії»* (18.04.2024). У першому випадку йдеться про відповідальність перед беззахисними тваринами навіть у критичних обставинах, у другому – про відданість професійній діяльності до самого її завершення.

Таким чином, фразеологізм *«до останнього»* у заголовках медіа не просто виражає межовий стан, а й формує сильне емоційне тло, апелюючи до почуттів читачів. Найчастіше він використовується в контексті війни, втрат, боротьби за справедливість або незламності духу. Його частотність у сучасному

інформаційному просторі свідчить про напругу, що панує у суспільстві під впливом тривалих випробувань.

Особливо виразно вживаються фразеологічні конструкції з прикметниками «голі», «золоті», оскільки вони мають як буквальне, так і переносне значення, що дозволяє журналістам створювати багатозначні заголовки.

ФО «голі та босі» в заголовку «*Дивом залишилися живі – голі та босі. Масштабна пожежа у мікрорайоні Слов'янська через обстріли армії РФ: наслідки*» (6.09.2024) підкреслює скрутне становище постраждалих від пожежі людей. У традиційному розумінні цей вираз означає крайню бідність або безпорадність, коли людина залишається без засобів до існування. В умовах війни цей фразеологізм набуває ще більшого драматизму, адже підкреслює не лише матеріальні втрати, а й психологічний стан постраждалих.

Подібним є використання ФО «голі стіни» у заголовку «*Тут голі стіни були. Як медики 95-ї ОДШБр обладнали стабілізаційний пункт на Лиманському напрямку*» (13.05.2024). У цьому випадку фразеологізм означає відсутність будь-яких умов для роботи та створює ефект контрасту між минулим і теперішнім, звертаючи увагу на досягнення медиків, які, попри складні обставини, змогли організувати необхідну інфраструктуру.

ФО із лексемою «золотий» часто використовується для позначення чогось надзвичайно цінного, рідкісного чи високоякісного. Наприклад, у заголовку «*Прямо золоті: скільки коштують яйця в Черкасах і що кажуть про ціни покупці*» (15.12.2024) ФО «золоті яйця» має іронічний відтінок та натякає на високу вартість продукту, яка здається людям надмірною. Подібні метафоричні вислови часто використовуються в новинах на економічну тематику для підкреслення стрімкого зростання цін.

Зовсім іншого значення цей прикметник набуває у заголовках, що стосуються досягнень та нагород. У матеріалі «*Дніпряни здобули дві золоті нагороди на змаганнях зі стрільби у Сербії*» (17.10.2024) слово *золоті* використовується у значенні першого місця, найвищої відзнаки. Аналогічно у заголовку «*В Одесу привезли «Золотий м'яч» Андрія Шевченка*» (23.12.2024) цей

прикметник підкреслює престижність футбольної нагороди, яка є символом найвищих досягнень у світовому спорті.

Цікаве використання зустрічається в заголовку *«Золотий фонд театру: на фронті загинув актор Чернігівського драмтеатру Петро Великий»* (20.11.2024). Тут *золотий фонд* позначає щось надзвичайно цінне та важливе для культури – у цьому випадку акторську спадщину театру.

Отже, використання ФО у заголовках допомагає журналістам робити заголовки більш яскравими та емоційно насиченими, що в умовах сучасного інформаційного простору є важливим засобом впливу на аудиторію.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши заголовки новинних матеріалів медіа «Суспільне. Новини», ми дійшли висновків, що фразеологічні одиниці, які є невід’ємною частиною мовної картини світу, виконують не лише естетичну функцію, а й слугують засобом увиразнення журналістського тексту, забезпечуючи його емоційну виразність, глибину змісту та образність. Було виявлено 152 приклади використання фразеом у заголовках вказаного медіа протягом 2024 року. Треба відзначити, що у новинах ФО трапляються нечасто, що зумовлено власне специфікою новинних повідомлень –передати суть події, що відбулася. Чимало прикладів виявлено, коли у заголовку використано цитати героїв, коментаторів певних подій, тому отримані ФО переважно загальнозрозумілі, часто трапляються у повсякденному мовленні українців.

У межах дослідження було виокремлено кілька ключових груп фразеологічних одиниць, які активно використовуються в заголовках новинних матеріалів. Фразеологізми із соматичними компонентами, зокрема «опускалися руки», «узяти все в свої руки», «сидіти склавши руки», «соромно дивитися в очі», «добре серце», відіграють важливу роль у передачі психоемоційного стану особистості. Вони дозволяють відобразити широкий спектр почуттів – від зневіри та безсилля до рішучості щодо виконання морального обов’язку. Соматизми, що входять до складу цих фразем, мають глибоке символічне значення, оскільки тіло людини споконвіку сприймалося як носій життєвої сили, волі та характеру. Використання таких виразів у заголовках сприяє їхній експресивності та викликає емоційну залученість читача.

Було зауважено, що фразеологізми із зоонімами, рослинними компонентами та назвами продуктів харчування («розправити крила», «дати гарбуза», «отримати на горіхи», «шматок хліба» тощо) виконують функцію метафоричного позначення соціальних явищ, емоційного стану або певних процесів. Вираз «розправити крила» символізує здобуття свободи, реалізацію потенціалу тощо. Фразема «отримати на горіхи» використовується для покарання

чи критики, а «шматок хліба» – як символ базових потреб та життєвих труднощів. Залучення таких фразеологізмів у заголовки медіа сприяє образності тексту та формує стійкі культурні асоціації.

Фразеологізми з біблійними компонентами, зокрема «бути на сьомому небі», «берегти як зіницю ока», мають глибоке символічне та релігійне забарвлення. Їх використання у медіатекстах не лише посилює експресивність заголовків, а й апелює до сакральних мотивів, що вкорінені в колективній свідомості. Часто у заголовках можна зауважити цитати героїв із ФО, що містять лексему Бог («Богом забута», «ну і Бог з ним» тощо), що підтверджує релігійність українців. На противагу цьому, ФО із лексемами «чорт», «лихий» тощо майже не використовуються. Натомість фразеологізми із прислівниками (найбільше конотацій «до останнього») активно використовуються в заголовках новин, особливо тих, що стосуються воєнної тематики. Вони передають значення незламності, боротьби до кінця, напруги й трагізму ситуації. Фразеологізми із прикметниками («голі та босі», «золотий фонд») також відіграють важливу стилістичну роль, адже можуть підкреслювати соціальні контрасти. У цілому фразеологізми у новинних заголовках збагачують їх емоційно-образним потенціалом, наближаючи медіамову до живої, автентичної комунікації. Вони не просто оживляють заголовки – вони перетворюють новини на історії, які хочеться відчувати, а не лише прочитати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абабілова Н. М. Класифікація фразеологічних одиниць у вітчизняних та зарубіжних лінгвістичних дослідженнях. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологічна.* 2014. Вип. 44. С. 23-25.
2. Арделян О. В. Семантична класифікація фразеологічних одиниць з ономастичним компонентом (на матеріалі слов'янських мов). *Одеський лінгвістичний вісник.* 2017. Вип. 9(2). С. 52-56.
3. Арделян О. В. Функціонування особових імен у складі календарних фразеологізмів. *Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка].* Серія : Філологічні науки. 2022. Вип. 203. С. 7-12
4. Баран Я. А., Зимомря М. І., Білоус О. М., Зимомря І. М. Фразеологія: знакові величини: навчальний посібник для студентів факультетів іноземних мов. Вінниця : Нова Книга, 2008. 256 с.
5. Башманівський О. Особливості вживання прикметників black та white у складі фразеологічних зворотів англійської мови. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.* Філологічні науки. Мовознавство. 2013. № 20. С. 181-185.
6. Васько Р. В. Семантична модуляція соматизмів رأس / head / голова у фразеотрансформах арабської, англійської, української та російської мов. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету.* Серія : Філологія. 2016. Т. 19, № 1. С. 26-36.
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і голов. ред. В.Т. Бусел. К.; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с
8. Вергалюк М. Семантичні групи фразеологізмів біблійного походження у сучасних публіцистичних текстах. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.* Філологічні науки. 2019. Вип. 48. С. 82-85

9. Вергалюк М. Функції біблійних фразеологізмів у художніх текстах. *Науковий вісник Чернівецького університету. Романо-слов'янський дискурс*. 2019. Вип. 812. С. 36-40.
10. Власенко Л. В. Фразеологічні одиниці та їх класифікація. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2019. Вип. 39(3). С. 10-13.
11. Давиденко В. Лінгвістичний аспект фразеологічних одиниць з компонентами-соматизмами в англійській та українській мовах. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 8 : Філологічні науки (мовознавство і літературознавство)*. 2017. Вип. 8. С. 3-7.
12. Денисова А. С. Проблема дослідження класифікацій фразеологічних одиниць у лінгвістиці. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер. : Філологічні науки*. 2015. Вип. 6. С. 13-21.
13. Дишлева Г. Своєрідність семантичної структури фразеологізмів з антропонімічним компонентом «ім'я людини». *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2021. Вип. 2. С. 67-74
14. Дубовик С. Г., І. С. Кучер Організаційно-методичні основи засвоєння фразеології на уроках української мови в початковій школі. *Молодий вчений*. 2022. № 9. С. 74-77.
15. Дубровська І. Б. Парні фразеологізми біблійного походження. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Філологія, педагогіка, психологія*. 2017. Вип. 35. С. 31-35
16. Загнітко А. П. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни : у 4 т. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 1. 402 с
17. Залужна О. Семантичні особливості фразеологічних одиниць із гастрономічним компонентом «Хлібобулочні вироби» в англійській та українській мовах. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 40(2). С. 78-83

18. Калужська Л. Методичні особливості навчання фразеологізмів на уроках англійської мови в початковій школі. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2020. Вип. 2(1). С. 58-64
19. Коваленко Н. Соматизми у діалектному просторі та в складі фразеологізмів. *Проблеми гуманітарних наук*. Серія : Філологія. 2016. Вип. 38. С. 298–303.
20. Корнєва Н. А., Коваленко О. В. Функціонування соматизмів у фразеологізмах німецької та української мов. *Молодий вчений*. 2017. № 4.1. С. 101-105
21. Кузнєцова І. В. Особливості та аналіз англійських фразеологізмів-соматизмів при перекладі на українську мову. *Нова філологія*. 2011. № 47. С. 82-86.
22. Лакомська І. В. Іменникові фразеологізми у медіазаголовках: семантико-граматичний аспект. *Записки з українського мовознавства*. 2023. Вип. 30. С. 44-52.
23. Лакомська І. Сугестійність фразеологічних одиниць у масмедіа: репрезентативна специфіка. *Проблеми гуманітарних наук*. Серія : Філологія. 2022. Вип. 52. С. 31-37
24. Лакомська І. В. Фразеологізми з компонентом «хліб» як маркери української лінгвоментальності (особливості реалізації в масмедійних текстах). *Записки з українського мовознавства*. 2024. Вип. 31. С. 46-56
25. Лاپиніна О. Л. Тематична класифікація компонентів-гастронімів фразеологічних одиниць німецької мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Філологія. 2015. Вип. 14. С. 176-178.
26. Мерзлікіна О.В. Комуникативно-прагматичний аспект функціонування прислів'їв у художніх творах (на матеріалі творів М. Сервантеса) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2001. 16 с
27. Миронова Л. А. Фразеологізми з компонентом-соматизмом «серце» на позначення емоційного стану людини в іспанській та українській мові. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 27(2). С. 194-198

28. Мороз О. А. Гендерні стереотипи у фразеології (на матеріалі фразеологічних конотацій чоловічих і жіночих особових імен). *Вісник Маріупольського державного гуманітарного університету*. Сер. : Філологія. 2010. Вип. 3. С. 160-166
29. Передерій І. І. Класифікація фразеологічних одиниць з зоонімним компонентом у німецькій мові. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Філологічна. 2015. Вип. 55. С. 191-194.
30. Плющ О. П. Робота над збагаченням мовлення школярів фразеологізмами на уроках української мови та літератури. *Таврійський вісник освіти*. 2014. № 1(1). С. 235-238.
31. Полин'як Ю. Ю. Джерела української фразеології. *Управління розвитком*. 2013. № 15. С. 38-40.
32. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава, 2006. 716 с
33. Семенов О., Ячменик М.М. Мовно-методична підготовка майбутнього вчителя-словесника до використання засобів медіаосвіти: монографія. Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 211 с.
34. Ситар Г. Синтаксичні фразеологізми і прецедентні феномени: зони перетину / Г. Ситар // *Лінгвістичні студії*. 2016. Вип. 31. С. 20-25.
35. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови : монографія / АН УРСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні. Київ: Наук. думка, 1973. 278, [2] с
36. Словник фразеологізмів української мови / В. М. Білоноженко та ін. К., 2003. 1104 с.
37. Словник фразеологізмів української мови / НАН України, Ін-т укр. мови, Укр. мов.-інформ. фонд; уклад.: В. М. Білоноженко та ін. ; відп. ред. В. О. Винник. Київ: Наук. думка, 2003. 786, [1] с
38. Сотова Т. Фразеологізми української мови на позначення заможності / неможності зі словом-компонентом хліб. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2011. Вип. 6. С. 128-134

39. Суспільне. Новини: медіа. URL: <https://suspilne.media/> (дата звернення: 12.02.2024)
40. Тарануха Т. В. Фразеологічні одиниці на позначення рис характеру людини з компонентами-соматизмами в українській та німецькій мовах. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2017. Вип. 27(1). С. 175-179.
41. Ткачук О. Фразеологізми як засіб розвитку мовлення третьокласників на уроках української мови гірської школи українських Карпат. *Гірська школа Українських Карпат*. 2020. № 23. С. 143-147
42. Турбарова Н. К. Про деякі аспекти фразеологічної роботи на уроках читання у контексті реалізації компетентнісного підходу. *Наука і освіта*. 2014. № 3. С. 187-190
43. Українська мова: Енциклопедія /ред. кол.: Русанівський В.М., Тараненко О.О., Зяблюк М.П. та ін. 2-ге вид., випр. і доті. – К.: «Укр. енцикл.» ім. Бажана М.П., 2004. – 824 с
44. Устенко Л. Особливості функціонування фразеологічних одиниць у різних стилях української мови. – URL: http://ministerstvo.osvity_slovo.vchitelya... (дата звернення: 20.02.2024)
45. Філь Г. Фразеологічні одиниці української мови з рослинними компонентами-символами: етнонаціональний аспект. *Проблеми гуманітарних наук. Серія : Філологія*. 2015. Вип. 36. С. 116–126
46. Хар М. Є. Воєнний дискурс: процеси неологізації. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 24(1). С. 160-166
47. Хожаєнко Ю. В. Фразеологізми з компонентом «хліб» як вияв української ідентичності. *Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]*. Серія : Філологічні науки. 2023. Вип. 4. С. 290-293
48. Царьова І. В. Сучасний воєнний дискурс: процеси неологізації. *Лінгвістика*. 2023. № 2. С. 107-114.

49. Шевченко Т. В. Фразеологізм як елемент емоційної пам'яті в мовній картині світу українців. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 26(2). С. 71-75.
50. Lewicki A.M., Pajdzimska A. Frazologia. Encyklopedia kultury języka polskiego XX w. T. 2. Współczesny język polski. Wrocław, 1993. С. 307–309.
51. Muldner-Nieckowski P., Muldner-Nieckowski L. Wprowadzenie do frazeologii. URL : http://www.forum.frazeologia.pl/Wprowadzenie_do_frazeologii.pdf (дата звернення: 20.02.2025)

ДОДАТОК

1. «"Кожен Божий день обстріли". Самі на цілу вулицю: як живе подружжя пенсіонерів у деокупованому селі на Донеччині» (12.12.2024)
2. «"Дивлюся – і душа болить": на Вінниччині мешканці села незадоволені станом кладовища» (23.03.2024)
3. «"10 років дивився в очі смерті". 9 днів після загибелі Дениса Савченка: що згадують вчителі» (22.03.2024)
4. «"Бачать" світ носом: як на Черкащині тренують службових собак» (21.03.2024)
5. «"Біда на всіх одна, тому допомагаємо всім". Історія волонтерки з Сум Алли Літвінової» (29.03.2024)
6. «"Біда одна для всіх": після ракетного удару на Черкащині людям допомагають волонтери» (2.01.2024)
7. «"Біс попутав, накрило мене": засуджений священник із Ямполья на Сумщині розповів про вчинену держзраду» (26.03.2024)
8. «"Бог і власна совість судді їй": як пройшла прем'єра вистави "Марія Стюарт" Івана Уривського у театрі Франка» (1.05.2024)
9. «"Богом даний": жінка, яку врятували з-під завалів багатоповерхівки в Умані, зустрілася з рятівником» (27.04.2024)
10. «"Боронив до останнього подиху": на Одещині попрощаються із загиблим військовим» (15.04.2024)
11. «"Брак снарядів відчувався. Але лоб в лоб на нас вони боялись". Як галицька "вісімдесятка" билась за Святогірськ» («С.Н», 8.06.2024)
12. «"Буде боротись до останнього". Ірина Геращенко привітала Ярославу Магучіх зі світовим рекордом у стрибках у висоту» (8.07.2024)
13. «"Буде загроза – візьму зброю в руки й захищатиму". Розмова із капеланом 30-ї бригади, який підтримує бійців на фронті Ексклюзивн» (14.11.2024)

14. «"Була така смуга невдач, що опускалися руки": веслувальник з Рівненщини розповів про перемогу на чемпіонаті світу» (8.11.2024)
15. «"Вибухи – величезні, руки, ноги тряслися". Удари армії РФ по околицях Слов'янська: наслідки обстрілу» (8.05.2024)
16. «"Вийшла зі сльозами на очах". Тренер збірної України з веслування пояснив відсутність Людмили Лузан у фіналі Б» (10.08.2024)
17. «"Виніс на плечах багато поранених". Про загиблого захисника Олександра Голбана з Сумщини розповіла його дружина» (17.12.2024)
18. «"Віддаватиму все до останнього дня". Томас Тухель повторив тренерський рекорд Ліги чемпіонів перед відходом з "Баварії"» (18.04.2024)
19. «"Він – відкрита, добра душа": спогади про Героя Небесної Сотні Івана Городнюка з Рівненщини» (20.02.2024)
20. «"Вночі вставала, шукала темний куточок, аби хоч тінь його побачити". Спогади про бійця Степана Романюка з Франківщини» (15.09.2024)
21. «"Все – в лице. Слава Богу, що ми бачимо": жінка, яка вижила у Покровську 6 січня, розказала про ракетну атаку» (8.01.2024)
22. «"Всі зуби на місці? То й радий, що цілий": Олексій Ануля з Чернігова поспілкувався з військовополоненими росіянами» (23.04.2024)
23. «"Вчуся протезування, щоб ставити на ноги таких, як я": що змінилось у житті героїв наших відео у 2024. Ветеран Ільїн» («С.Н.» 5.01.2024)
24. «"Голі, в одних сорочках, без нічого, в крові". Жителі Покровська розказали про обстріл міста та допомогу пораненим» (5.04.2024)
25. «"Голодуватимемо до останнього" – у громаді на Житомирщині чорнобильці вимагають повернення виплат» (4.12.2024)
26. «"Готова бити рекорд". Ярослава Магучіх боротиметься за "золото" Олімпіади-2024: яким був шлях стрибунки у висоту» (4.08.2024)
27. «"Дай Бог, відбудуємо, але це залишиться в нашій пам'яті назавжди": історія шкіл на Запоріжжі, які зруйнувала армія РФ» (22.09.2024)
28. «"Дивом залишилися живі – голі та босі". Масштабна пожежа у мікрорайоні Слов'янська через обстріли армії РФ: наслідки» (6.09.2024)

29. «"Ділимося хлібом": як на Рівненщині переселенці та волонтери готують випічку для дітей-сиріт та військових» (14.05.2024)
30. «"До останнього буду чекати сина": у Хмельницькому відбулась 98 акція "Поверніть Героїв з полону"» (28.06.2024)
31. «"До останнього не вірив". Військовий із Львівщини 23 місяці провів у полоні» (16.05.2024)
32. «"До останнього не вірила, що це мій чоловік". З полону повернувся нацгвардієць з Кривого Рогу Ігор Горцукевич» (18.07.2024)
33. «"До останнього сподівалася". Срібна призерка Ігор-2020 Вондрошова пропустить Олімпіаду в Парижі» (22.07.2024)
34. «"Драмтеатр – це серце Маріуполя": у Рівному переселенці склали макет зруйнованої будівлі» (15.01.2024)
35. «"Дрони – це є очі, зброя, меч і щит української армії": як у франківській школі "Вітруган" готують пілотів дронів» (25.06.2024)
36. «"Дуже було огидно дивитись, як окупанти пропускали наш хліб через свої руки": інтерв'ю з начальницею Розівської ТГ» (5.10.2024)
37. «"Дуже страшно було, руки та ноги трусились". Херсонці розповіли про чергові удари армії РФ» (15.11.2024)
38. «"Єдисан: від А до Я": на Миколаївщині видали книгу про історію краю періоду Ханської України» («Суспільне. Новини», 15.09.2024)
39. «"Жити у деградуючому житлі або взяти все у свої руки": як працює ОСББ "Полюсна 10" у Полтаві» (12.01.2024)
40. «"Залишуся з ними до останнього". Власниця притулку для тварин у Мирнограді шукає місце для евакуації собак та котів» (26.08.2024)
41. «"Здалося, наче хтось вистрілив мені у спину". Еліна Світоліна зі сльозами на очах знялася з матчу на Australian Open» (22.01.2024)
42. «"Золотий фонд театру": на фронті загинув актор Чернігівського драмтеатру Петро Великий» (20.11.2024)
43. «"Йдеш у формі, каміння кидають в спину". Як у 30-й бригаді психологи працюють з бійцями, які повернулися з позицій» (21.12.2024)

44. «"Йду з миром". Рубен Аморім розгромив "Ман Сіті" у останньому домашньому матчі за "Спортинг" у ЛЧ перед роботою у МЮ» (6.11.2024)
45. «"Його щире серце було відкрите для всіх": на війні загинув захисник з Черкащини» (5.08.2024)
46. «"Казав: треба, бо люди без хліба": на Чернігівщині попросилися з Максимом Андросенком, в машину якого влучив дрон» (15.04.2024)
47. «"Кожен хрестик – як голка в серце": як жінки на Волині вишивають "Рушник Пам'яті"» (21.04.2024)
48. «"Крижане серце 3", нові "Зоряні війни", "Муфаса: Король Лев" та все, що відомо про нові проекти Disney» (14.08.2024)
49. «"Крила перемоги": у Вінниці вдруге проходить благодійний турнір з пляжного волейболу» (3.08.2024)
50. «"Крихти хліба у темному лісі" – Ірина Цілик Е» (20.12.2024)
51. «"Материнське серце захищає". У Кропивницькому відбулась благодійна акція» (12.05.2024)
52. «"Ми б'ємося до останнього". Історія військового, який втратив ногу й лікується у Франківську» (31.03.2024)
53. «"Ми до останнього трималися": у Машівській ТГ на Полтавщині планують закрити школу» (13.06.2024)
54. «"Ми забуті Богом, як-то кажуть". У селі на Миколаївщині родини живуть без газу та водопостачання» (26.10.2024)
55. «"Ми їм віддаємо свої душу і серце": як в Одесі працює інтернат для дівчат із порушеннями розвитку» (3.10.2024)
56. «"Ми людину не критикуємо, а даємо крила". Кропивницька психологиня про роботу й коли слід звертатися» (30.04.2024)
57. «"Ми не опускаємо руки": діяльність Миколаївської наукової бібліотеки під час війни» (23.04.2024)
58. «"Ми тримали Старомайорське до останнього". Інтерв'ю з командиром роти 128 бригади Тероборони ЗСУ» (1.09.2024)

59. «"Місити, доки не буде мокрый лоб": волинянка пече паску у печі за родинним рецептом» («С.Н.», 3.05.2024)
60. «"Міцний горішок": в Ужгороді відкрили 69-ту мініскульптуру» (2.09.2024)
61. «"Моє серце розбите". Юлімар Рохас пропустить Олімпійські ігри у Парижі через травму» (12.04.2024)
62. «"На Великдень раділи скибці чорного хліба". Як буковинці згадують повоєнний голод 1946-47 років» (23.11.2024)
63. «"На одних плечах війну не виграти": у Києві відбулася мирна акція за чіткі терміни служби» (20.07.2024)
64. «"Найближче з росіянами я стикався на відстані витягнутої руки": історія військового 128-ї Закарпатської бригади Валерія» (1.05.2024)
65. «"Нам опускати руки не можна". Чим живуть жінки-волонтерки, які мусили виїхати з прикордоння» (4.11.2024)
66. «"Наших хлопців вигриземо зубами": у Сумах розповіли історії зниклих безвісти військових 77-ї бригади» (15.06.2024)
67. «"Не буду виїжджати до останнього": як живуть у прикордонній Будо-Вороб'ївській на Чернігівщині селяни, які залишились» (14.06.2024)
68. «"Не ріж мені крила, я хочу літати". Пам'яті пілота-випишувача Андрія Ткаченка» (2.02.2024)
69. «"Не соромно дивитися їм в очі": у Хмельницькому на акцію вийшли рідні військовополонених і безвісти зниклих» (15.03.2024)
70. «"Ноги почали «сідати»". Українські скороходи оцінили виступ на Євро-2024 з легкої атлетики» (8.06.2024)
71. «"Отримали на горіхи всі". Олександр Зінченко розповів, що Андрій Шевченко дав теорію команді після розгрому від Румунії» (23.06.2024)
72. «"Очі горіли щастям": двоє школярів з Рівного отримують премії Президента України» (9.10.2024)
73. «"Очі сина світилися від щастя": історія матері з Хмельницького, яка дочекалась сина з полону» (26.10.2024)

74. «"Перші відчуття – "мурахи" по ногах": військовий з Хмельниччини після реабілітації знову став на ноги» (20.12.2024)
75. «"Пишаюся тим, що я – українець". Олександр Тимчик зі сльозами на обличчях перепросив у фанів за невихід у плей-оф Євро» (27.06.2024)
76. «"Після двох операцій почала ходити": лікарі Рівненської обласної дитячої лікарні поставили на ноги 17-річну пацієнтку» (С.Н», 20.12.2024)
77. «"Після трансплантації в мене ніби з'явилися крила": у Львові пересадили кістковий мозок мешканцеві Тернополя» (10.0.2024)
78. «"Прямо золоті": скільки коштують яйця в Черкасах і що кажуть про ціни покупці» (15.12.2024)
79. «"Родичі дивляться мені в очі і з надією питають..." Речниця ДСНС – про роботу поряд зі смертю під час війни» (29.02.2024)
80. «"Розправити крила". У Франківську провели фотосесію для жінок, які втратили своїх коханих на війні» (23.08.2024)
81. «"Росіяни й Київ хотіли за три дні захопити": окупаційна влада заявила про наміри "повернутись" у будівлю Запорізької ОДА» (28.12.2024)
82. «"Руки геть від угорської молоді" – Сіярто про ідею військ ЄС в Україні» (27.05.2024)
83. «"Руки ми не опустимо". "Шахтар" відмовився продати Георгія Судакова за 40 мільйонів євро» (19.01.2024)
84. «"Світла часом немає – ну, і Бог з ним": як жителі Одеси проводять час без електроенергії» (11.06.2024)
85. «"Світло є, слава Богу. Город посадили, квіти квітнуть – радіємо, життя триває". Прифронтний Нью-Йорк: репортаж» (14.08.2024)
86. «"Сила духу – краса серця": у Тлумачі на Прикарпатті організували захід для сімей полеглих воїнів» (31.03.2024)
87. «"Складний день для українців". Еліна Світоліна зі сльозами дала флешкоментар після виходу у чвертьфінал Вімблдону» (8.07.2024)
88. «"Скрізь війни, і скрізь замішана Москва!" Про долю, добре серце і щоденники легендарного Назарія Яремчука» (7.08.2024)

89. «"Слава Богу, що всі живі й здорові": що розповіли рівняни, житла яких постраждали від ракетного удару армією РФ» (18.11.2024)
90. «"Стояв за побратимів до останнього". На Запоріжжі поліг військовий з Івано-Франківщини Григорій Ружило» (20.06.2024)
91. «"Треба брати себе в руки і боротися". Анастасія Меркушина встановила антирекорд кар'єри на Кубку світу з біатлону» (4.12.2024)
92. «"Треба доглядати, як за хлібом у печі", – коваль Володимир Линчик про свою роботу» (18.02.2024)
93. «"Треба наша допомога, потрібні наші руки": в селі на Рівненщині сплели 200 маскувальних сіток для військових» (25.06.2024)
94. «"Трималися до останнього, поки не заклінула зброя": історія військового Дмитра Горчака з Хмельниччини» (15.06.2024)
95. «"Тут голі стіни були". Як медики 95-ї ОДШБр обладнали стабілізаційний пункт на Лиманському напрямку» (13.05.2024)
96. «"Тут такий крик був, що волосся дибки". Що розповідають очевидці про удар по Глухову» (19.11.2024)
97. «"У мене з'явилися крила": як на Черкащині переселенців "повертають до життя"» (21.01.2024)
98. «"У мене серце – камінь, нерви – сталь, і робота – тільки робота". Репортаж про водія, який везе додому воїнів "на щиті"» (21.11.2024)
99. «"У нас одна позиція – їхати, перемагати та бити рекорди": рятувальники з Рівненщини взяли участь у чемпіонаті світу» (18.11.2024)
100. «"Україна точно буде з хлібом": як аграрії Рівненщини збирають ранні зернові культури» (25.07.2024)
101. «"Українці воюють з Богом": житель Харкова отримав вісім років тюрми за російську пропаганду у Facebook» (23.09.2024)
102. «"Хліб, який їдять після смерті": нове видання книги про поминальний хліб презентують у Рівному» (20.11.2024)
103. «"Хочеться на ноги стати і піти": у Костополі планують відкрити реабілітаційне відділення» (С. Н. 16.12.2024)

104. «"Це було Богом забуте село": житель Довгенького на Ізюмщині розповів про руйнування господарства та атаки росіян» (21.04.2024)
105. «"Це іти й носом в яму зарити, чи як": на одній з пішохідних доріжок у Рівному провалилась бруківка» (7.11.2024)
106. «"Це страшно – дякувати Богу за могилу сина". Історія сім'ї загиблого захисника з Тернопільщини» (19.01.2024)
107. «"Це тебе розтрощує, виймає серце". У Дніпрі відбулася презентація документального фільму про війну "Довга доба"» (9.03.2024)
108. «"Це чисті російськомовні покручі": Креміль про назви населених пунктів, які не відповідають держмові» (4.06.2024)
109. «"Частина бізнесу підє в «тінь»": про збільшення податків та фінансування армії, – підсумки ток-шоу "Що відбувається?"» (24.10.2024)
110. «"Шарахнуло так, що й ноги догори": очевидці розказали про російську атаку Сум та показали пошкодження» (16.1.2024)
111. «"Я б і життя віддав, ноги – то дурниці": боєць Степан Чередарик вчиться ходити на протезах після поранення» (8.06.2024)
112. «"Я до останнього сподівалася, що це не з нашим будинком": що розповідають очевидці про обстріл Запоріжжя» (8.11.2024)
113. «"Я мирна людина, але росіян рватиму зубами", – учасник тероборони з Дніпра» (27.02.2024)
114. «"Я на сьомому небі". Американка Оллман стала четвертою металницею диска на Олімпіаді, яка виграла два "золота" поспіль» (6.08.2024)
115. «"Я не хотів сидіти склавши руки, тому став військовим". Інтерв'ю з Валерієм – піхотинцем 128 бригади ТрО» (6.11.2024)
116. «"Якби я не пішов служити, не знаю, як дивився б в очі учням": історія вчителя, котрий воює на Запорізькому напрямку» (5.10.2024)
117. «"Розправ крила": на Закарпатті проведуть екопикнік та приберуть береги Вільшанського водосховища» (6.06.2024)
118. «"Чекали його до останнього". У Сумах в останню путь провели захисника України Анатолія Летучого» (18.06.2024)

119. «38 разів зверталась до поліції перед тим, як взяти в руки ножа. У Дніпрі за вбивство співмешканця три роки судять жінку» (22.07.2024)
120. «Батьки, які опізнали сина на кадрі із розстріляними військовими на Курщині, до останнього не знали, що його тіло знайшли» (26.10.2024)
121. «Боєць з Івано-Франківщини Євген Криволапов отримав почесний нагрудний знак "Золотий хрест"» (23.10.2024)
122. «В Одесу привезли "Золотий м'яч" Андрія Шевченка» (23.12.2024)
123. «Великодній заєць, дзвони та філіппінці, прибиті до хрестів у Страсну п'ятницю – про традиції Пасхи в різних країнах» (26.03.2024)
124. «Головне – не опускати руки. Жінки з Новопетрівки Миколаївської області власноруч відновлюють село після окупації» (21.12.2024)
125. «Дві волонтерки з Вінниччини отримали відзнаку "Золоте серце" від Зеленського» (7.12.2024)
126. «Дніпряни здобули дві золоті нагороди на змаганнях зі стрільби у Сербії» (17.10.2024)
127. «До Дня біженців у Луцьку презентували виставку "Переміщені долі: історії мужності та сили духу» (20.06.2024)
128. «Експеримент оборони Південної Кореї намагався накласти на себе руки в СІЗО» (11.12.2024)
129. «Збував "з рук в руки": у Чернігові затримали підозрюваного у наркоторгівлі» (20.12.2024)
130. «Збував психотропи "з рук в руки": на Чернігівщині правоохоронці затримали наркоторговця» (15.02.2024)
131. «Здається, що смерть постійно дихає мені в спину: продюсерка та журналістка Василіса Степаненко про "20 днів у Маріуполі"» (30.03.2024)
132. «Зі сльозами на очах: у Черкасах попрощались із двома військовими Е» (22.11.2024)
133. «Зупинилося серце за два дні до відпустки. На Франківщині попрощаються з 30-річним військовослужбовцем Тарасом Гайдеєм» (20.12.2024)

134. «Іноземець хотів підкупити поліцейського, щоб той "закрив очі" на бордель в Києві» (7.11.2024)
135. «Клавдія Петрівна відкрила лице: як минули перші сольні концерти Соломії Опришко» (4.09.2024)
136. «К-поп у фільмі Marvel і золотий вік для азійського кіно: що сталося в липні у Східній та Південно-Східній Азії» (29.07.2024)
137. «Лапки в добрі руки: у Миколаєві для собак та котів шукали господарів» (3.11.2024)
138. «Майструють дрони у росіян під носом. Як сапери 102 бригади вдосконалюють та створюють машинки для розмінування» (9.01.2024)
139. «Мандрівка в серце Криму та Батьківщину кримських татар: у Києві покажуть виставу "Легенда. Efsane"» (16.05.2024)
140. «Не витримало серце. Помер військовослужбовець з Івано-Франківщини Володимир Красовський» (17.08.2024)
141. «Підліток з Херсонщини, якого вивезли до РФ, наклав на себе руки» (24.12.2024)
142. «Серце зупинилося в окопі: на Буковині попрощалися з бойовим гуцулом, який помер на Харківщині» (3.10.2024)
143. «Трамп пообіцяв Канаді зниження податків у разі приєднання до США» (26.12.2024)
144. «Трамп: "Вторгнення в Україну було для Путіна як зіниця ока"» (15.10.2024)
145. «Троє волонтерів з Донбасу отримали відзнаку "Золоте серце"» (5.12.2024)
146. «Українські спецпризначенці евакуювали родину офіцера ВМС із Криму під носом у ФСБ» (7.10.2024)
147. «Француз дістався до Запоріжжя заради дівчини, "отримав гарбуза", але лишився допомагати волонтерам» (10.03.2024)
148. «Час від часу давав шматок хліба: на Тернопільщині чоловік морив матір голодом» (14.05.2024)

149. «Чотири тисячі просфор за день: як у Рівному печуть літургійний хліб» (14.09.2024)

150. «Як діяти у разі руйнування Кременчуцької ГЕС: поради та прогнози» (18.11.2024)

151. «Як зробити свічку своїми руками з матеріалів, які є вдома» (18.11.2024)

152. «Як користуватися газовими приладами та що робити у разі витoku газу» (3.11.2024)